

ارائه الگویی از اثر معیارهای گزارش حسابرسی و ویژگی های شرکتی بر تاخیر در گزارش حسابرسی با توجه به معادلات ساختاری

محمد رضا عبرتی

دانشجوی دکتری، گروه حسابداری، واحد ارومیه، دانشگاه آزاد اسلامی، ارومیه، ایران
ebratimohamadreza@yahoo.com

جمال بحری ثالث

دانشیار گروه حسابداری، واحد ارومیه، دانشگاه آزاد اسلامی، ارومیه، ایران (مسئول مکاتبات)
J.bahri@iaurmia.ac.ir

سعید جبارزاده کنگرلویی

دانشیار گروه حسابداری، واحد ارومیه، دانشگاه آزاد اسلامی، ارومیه، ایران
jabbarzadeh.s@gmail.com

علی آشتاب

استادیار گروه حسابداری، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران
a.ashtab@urmia.ac.ir

تاریخ دریافت: ۹۹/۱۰/۲۷ تاریخ پذیرش: ۹۹/۱۱/۱۸

چکیده

کارآیی گزارش‌گری مالی به عنوان یکی از ویژگی‌های مهم در کیفیت گزارش‌گری سالیانه محسوب می‌شود. کارآیی گزارش‌گری مالی معمولاً در به موقع بودن اطلاعات که از اجزای ویژگی کیفی اطلاعات است، مستتر می‌شود. با افزایش تأخیر، مفید بودن اطلاعات افشا شده توسط شرکت‌ها کاهش می‌یابد. هدف تحقیق حاضر ارائه الگویی از اثر معیارهای گزارش حسابرسی و ویژگی‌های شرکتی بر تاخیر در گزارش حسابرسی با توجه به معادلات ساختاری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. متغیر مستقل این پژوهش معیارهای گزارش حسابرسی و ویژگی‌های شرکتی و متغیر وابسته تاخیر در گزارش حسابرسی می‌باشد.

روش پژوهش از نوع پژوهش‌های کاربردی و همبستگی است. داده‌ها مربوط به ۱۴۸ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۷ و با استفاده از نرم‌افزار استاتاستات نسخه ۱۲، اس پی اس اس و اسمارت پی ال اس تجزیه و تحلیل شده است. روش گردآوری داده‌ها از نرم‌افزار رهاورد نوین می‌باشد و همچنین فرضیه‌ها نیز بر اساس آزمون رگرسیون خطی چند متغیره، معادلات ساختاری مورد آزمون قرار گرفته‌اند. بر اساس نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها، بیانگر این امر بوده که معیارهای گزارش حسابرسی (اظهارنظر حسابرس، تاخیر در گزارش حسابرسی سال قبل، ریسک گزارش‌دهی و استقلال حسابرس) بر تاخیر در گزارش حسابرسی تأثیر معناداری دارد، و همچنین ویژگی‌های شرکتی (درماندگی مالی، اندازه شرکت، خبرهای خوب-بد، کیفیت افشا و شاخص سهام شناور) بر تاخیر در گزارش حسابرسی تأثیر معناداری دارد.

واژه‌های کلیدی: ارائه الگو، معیارهای گزارش حسابرسی، ویژگی‌های شرکتی، تاخیر در گزارش حسابرسی.

۱- مقدمه

تضاد منافع بین سرمایه‌گذاران و مدیران سازمان‌ها به استخدام حسابرسان مستقل منجر شد تا در مورد انطباق صورت‌های مالی با اصول پذیرفته شده حسابداری از جهات با اهمیت آن به سرمایه‌گذاران گواهی دهند (واتر و زیمرمن^۴، ۱۹۸۶). از طرف دیگر، اتخاذ تصمیمات معقول اقتصادی و تخصیص بهینه منابع محدود و کمیاب بدون وجود اطلاعات به موقع، معتبر و قابل اتکا، امکان پذیر نیست. از آنجایی که گزارش حسابرسی شامل اظهار نظر حسابرس در مورد قابلیت اعتماد صورت‌های مالی است، معمولاً سرمایه‌گذاران دوره کوتاه‌تر گزارش حسابرسی را ترجیح می‌دهند. هر چه فاصله‌ی زمانی بین پایان سال مالی و تاریخ انتشار صورت‌های مالی واحدهای تجاری کوتاه‌تر باشد، سودمندی حاصل از صورت‌های مالی حسابرسی شده واحدهای تجاری افزایش می‌یابد. افزایش فاصله‌ی زمانی بین پایان سال مالی و تاریخ انتشار صورت‌های مالی، احتمال فاش شدن اطلاعات به نفع گروهی از استفاده‌کنندگان و به زبان سایرین را افزایش می‌دهد (مرادی و پورحسینی، ۱۳۸۸). گزارش‌های مالی، منابع مهم اطلاعاتی برای تصمیم‌گیری‌های اقتصادی مدیران، سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان و سایر استفاده‌کنندگان به شمار می‌روند که جهت رفع نیازهای اطلاعاتی خود از آن‌ها استفاده می‌کنند. از آنجایی که اطلاعات به صورت یکسان در اختیار استفاده‌کنندگان قرار نمی‌گیرد، بین مدیران و سرمایه‌گذاران عدم تقارن اطلاعاتی ایجاد می‌شود. عدم تقارن اطلاعاتی وضعیتی است که مدیران در مقایسه با سرمایه‌گذاران، دارای اطلاعات افشاء نشده بیشتری در مورد عملیات و جوانب مختلف شرکت در آینده می‌باشند (ابراهیمی‌کردلر و حسنی آذر داریانی، ۱۳۸۵). یکی از مهمترین مکانیزم‌هایی که در کاهش این عدم تقارن اطلاعاتی نقش دارد، حسابرسی صورت‌های مالی شرکت‌ها می‌باشد. که با توجه به حسابرسی انجام شده در این مواقع تاخیری در ارائه گزارش بوجود می‌آید که می‌توان تأخیر گزارش حسابرسی^۲ را به عنوان مدت زمان بین پایان سال مالی و تاریخ گزارش حسابرسی تعریف شود (علوی طبری و عارف منش، ۱۳۹۲). تأثیر تأخیر در ارائه گزارش حسابرسی در به موقع بودن اطلاعات حسابداری مالی و حساسیت بازار به انتشار چنین اطلاعات حسابداری، توجه هر دو دانشگاهیان و شاغلان را به خود جلب کرده است. به موقع بودن انتشار اطلاعات حسابداری مالی ممکن است سطح عدم اطمینان در تصمیم‌گیری را تحت تأثیر قرار دهد. بنابراین رفتار بازار با توجه به انتشار اطلاعات

حسابداری، تحت تأثیر قرار خواهد گرفت (کمبزوینمن^۳، ۱۹۸۴؛ اشتون و همکاران^۴، ۱۹۸۷). برای مثال کمبزو و پنمن (۱۹۸۴) دریافتند که سرمایه‌گذاران درک می‌کنند که شرکت‌ها زمانی که یک نشانه‌ای از اخبار بد داشته باشند به موقع گزارش نمی‌دهند و نیز آن‌ها گزارش‌های مالی را بعد از دریافت کردن بازده‌های موردانتظار غیرعادی منفی منتشر می‌کنند. وظیفه اصلی و عمده حسابرسی نظارت بر چگونگی ارائه گزارشگری مالی واحد تجاری از جمله صحت صورت‌های مالی، کارایی کنترل‌های داخلی است. بازارهای سرمایه با توجه به فعالیت و سازمان به بخش‌های متنوعی نیاز دارد تا بتواند خود را با استانداردهای حسابداری و قانونی تطبیق دهد؛ همانند افشای داوطلبانه اطلاعات محرمانه واحد تجاری توسط مدیران. افشای داوطلبانه می‌تواند عدم تقارن اطلاعاتی و عدم اطمینان در رابطه با سودهای آتی واحد تجاری را کاهش دهد. افشای اطلاعات از قیمت‌گذاری کمتر از حد ارزش واحد تجاری جلوگیری می‌کند (وانگ و دو^۵، ۲۰۰۵). همچنین لی و همکاران (۲۰۰۹) بیان نمودند که شرکت‌ها با دوره تصدی طولانی، تأخیر گزارش حسابرسی کوتاه‌تر، یک نماینده برای اثر بخشی و کارایی حسابرسان دارند. حبیب و بوییان^۶ (۲۰۱۱) نیز دریافتند که تأخیر گزارش حسابرسی برای شرکت‌های با دوره تصدی کوتاه، طولانی‌تر است. این پژوهش در تلاش برای گسترش پژوهش‌های قبلی و فراهم کردن مدرک بیشتر در رابطه بین دوره تصدی حسابرسی و تأخیر گزارش حسابرسی می‌باشد. سپس تأثیر تخصص در صنعت حسابرس روی تأخیر گزارش حسابرسی را نیز بررسی می‌کنیم که این آزمون‌ها گامی در جهت دستیابی بهتر به سوال اصلی پژوهش یعنی، بررسی این‌که آیا استخدام یک حسابرس تخصص در صنعت، هیچ تأثیری در رابطه بین دوره تصدی شرکت حسابرسی و تأخیر گزارش حسابرسی دارد. یافته‌های حبیب و بوییان (۲۰۱۱) نشان می‌دهند که تأخیر گزارش حسابرسی در شرکت‌های حسابرسی شده توسط حسابرس تخصص صنعت کوتاه‌تر است. چون دانش صنعت خاص و تخصص، حسابرس را قادر می‌کند که با عملکردهای مشتریان به سرعت آشنا شود. آن‌ها تنها به اندازه‌گیری تخصص در صنعت حسابرسی در سطح ملی پرداختند. پژوهشگران اخیراً توجه بیشتری به موضوع شرکت حسابرسی تخصص صنعت با بهترین علم و دانش کرده‌اند، ولی در مورد این‌که آیا استخدام حسابرس تخصص صنعت می‌تواند یک راه حل مؤثر برای کاهش دوره تصدی کوتاه حسابرسی روی تأخیر گزارش حسابرسی و یا افزایش اثر دوره تصدی طولانی حسابرسی روی تأخیر حسابرسی

^۲ Ashton et al

^۳ Wang and Du

^۶ Habib, A. and Bhuiyan

^۴ Watts And Zimmerman

^۵ Audit Report Lag

^۶ Chambers and Penman

توجه به این پژوهش مورد بررسی قرار می‌گیرد که آیا اینکه اهرم مالی شرکت افزایش یابد می‌تواند تأخیر گزارش حسابرسی را افزایش یا کاهش می‌دهد؟. همچنین به موقع بودن ارائه صورت‌های مالی برای حفظ مربوط بودن اطلاعات موجود صورت‌های مالی ضروری است. بعلت وجود تأخیرات غیرعمومی در ارائه صورت‌های مالی، اطلاعات فراهم شده در صورت‌های مالی توانایی تأثیر بر تصمیمات استفاده‌کنندگان را از دست می‌دهد (پرادیتیا و فیتریان^۲، ۲۰۱۳). براساس سرمایه‌گذاران، ارائه به موقع صورت‌های مالی عدم اطمینان در تصمیم‌گیری‌های سرمایه‌گذاری را کاهش می‌دهد (اشتون و همکاران^۳، ۱۹۸۹) و همچنین سبب کاهش انتشار عدم‌تقارن اطلاعاتی بین سرمایه‌گذاران در بازارهای سرمایه می‌شود (جاگی و تسوی^۴، ۱۹۹۹). انتشار به موقع صورت‌های مالی وقوع شایعات و معاملات داخلی در بازارهای سرمایه را کاهش می‌دهد (وسو-آناش^۵، ۲۰۰۰). به موقع بودن انتشار صورت‌های مالی اطلاعات ارزشمندی را برای سهامداران در پروسه تصمیم‌گیری فراهم می‌آورد (ال‌الجمی^۶، ۲۰۰۸). بنابراین، بازار سرمایه و موسسه نظارتی مالی قوانینی را در راستای ضرب‌الاجل انتشار صورت‌های مالی وضع نمودند. براساس این قانون انتشار صورت‌های مالی سالانه شرکت سهامی‌عام باید براساس تصمیم رئیس موسسه نظارتی بازار سرمایه صورت گیرد. براین اساس صورت‌های مالی سالانه باید بصورت مقایسه‌ای با دوره مشابه سال قبل ارائه شود و صورت‌های مالی همراه با گزارش حسابرسی باشد و باید حداکثر در پایان ماه سوم پس از گزارش مالی سالانه منتشر شوند. هرچند برای شرکت‌هایی که در سهام آن‌ها در بورس‌های خارجی پذیرفته شده است، نتایج انتشار صورت‌های مالی مطابق با تاریخ مشخص شده از سوی بورس اوراق بهادار خارجی است. هرچند که انتشار به موقع صورت‌های مالی طبق قوانین با مشکلاتی نیز مواجه است یکی از مشکلات این است که صورت‌های مالی باید توسط حسابرسان مستقل حسابرسی شوند. در نتیجه ارائه بموقع صورت‌های مالی به زمان تکمیل فرآیند حسابرسی بستگی دارد. چرا که صورت‌های مالی نمی‌توانند قبل از تکمیل فرآیند حسابرسی منتشر شوند (جانسون^۸، ۱۹۹۸) در فرآینده حسابرسی، حسابرس باید از استانداردهای حسابرسی وضع شده توسط انجمن حسابرسان عمومی پیروی نمایند. بنابراین، با توجه به تکمیل حسابرسی طبق استانداردها و بعلت وجود ریسک حسابرسی، حسابرس برای تکمیل فرآیند

به طور خاص باشد، وجود نداشته است. ما اثر تعدیل تخصص در صنعت حسابرسی روی رابطه بین دوره تصدی حسابرسی و تأخیر گزارش حسابرسی را بررسی می‌کنیم. همچنین یکی از موارد بسیار مهم که در تأخیر گزارشگری حسابرسی تأثیر بسزای دارد ویژگی‌های شرکت می‌باشد که موارد بسیاری از این ویژگی قابلیت بحث دارد که در این پژوهش به برخی از این موارد را مورد آزمون قرار می‌دهیم. با توجه به اینکه سهامداران به دنبال دستیابی به اطلاعات در زمینه موقعیت مالی و نتایج عملیات شرکت هستند. اطلاعات توسط سهامداران مورد استفاده قرار می‌گیرد تا عملکرد مدیریت را ارزیابی نموده و تصمیم‌گیری نمایند که آیا شرکت برای آن‌ها سودآور بوده است یا خیر. بنابراین صورت‌های مالی شکلی را برای پاسخگویی مدیریت برای مدیریت منابع واحد تجاری است که به آنها سپرده است. بعلاوه، صورت‌های مالی ابزاری برای برقراری ارتباط بین مدیریت و سهامداران است. از آنجا که صورت‌های مالی باید برای استفاده‌کنندگان تبعاتی تصمیم‌گیری ارزشمند باشند، صورت‌های مالی باید دربرگیرنده ویژگی‌های کیفی باشد که مشخص‌کننده اطلاعات آنها است. ویژگی‌های کیفی صورت‌های مالی برمبنای چارچوب اصلی تهیه و ارائه صورت‌های مالی استانداردهای حسابداری مالی عبارتند از قابل درک بودن، مربوط بودن، قابل اتکا بودن و قابل مقایسه بودن. ویژگی‌های کیفی مربوط بودن و قابل اتکابودن از جمله ویژگی‌های کیفی اصلی گزارشات مالی و کیفیت افشاء است. گفته می‌شود که صورت‌های مالی دربرگیرنده اطلاعات مربوط است اگر توانایی تأثیر بر تصمیمات مدیران و یا استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی را داشته باشند به گونه‌ای که وجود صورت‌های مالی قادر باشد تا انتظارات درباره نتایج و یا تبعات اقدامات صورت گرفته را برآورده سازد. همچنین یکی از جنبه‌های مهم در مدیریت مالی، تصمیم‌گیری شرکت‌ها در راستای تامین مالی و همچنین درک عواملی که تصمیمات مالی شرکت‌ها را در جهت تامین مالی و ساختار سرمایه برای مدیران، سهامداران و بستانکاران به چالش می‌رساند بسیار مهم می‌باشد که مودیلیانی و میلر^{۱۰} (۱۹۶۳)، (۱۹۵۸) به فرموله کردن نسبت مناسبی از ساختار سرمایه از حقوق صاحبان سهام و سرمایه‌ای که از بدهی (اهرم مالی) تشکیل می‌شوند پرداختند. مایرز^{۱۱} (۲۰۰۳) اعلام نمود که شرکت‌ها به دنبال سطح بدهی می‌باشند که آن‌ها به یک تعادل مزایای مالیاتی و هزینه تامین مالی از طریق بدهی رسانند. که با

^۴Jaggi and Tsui^۵Owusu-Ansah^۶AlAjmi^۷Johnson^{۱۰}Modigliani, and Miller-^{۱۱}Myers^{۱۲}Praditya dan Fitriany^{۱۳}Ashton et al.

حسابرسی به زمان طولانی‌تری نیاز دارند که این امر به هنگام بودن گزارشات مالی تأثیر می‌گذارد. بویژه، به هنگام بودن تکمیل فرآیند حسابرسی نشان‌دهنده این است که حسابرس باید به‌گونه‌ای اثربخش وظیفه خود را انجام دهد بدون اینکه قابلیت اتکای اطلاعات منتشرشده در صورت‌های مالی را تضعیف نماید. محققان کارایی زمان به انتشار صورت‌های مالی را با استفاده از تأخیر گزارش حسابرسی بررسی کرده‌اند. به دست آوردن شناخت از عوامل موثر بر تأخیر در گزارش حسابرسی احتمالاً می‌تواند شناختی از اثربخشی زمان در انتشار گزارشات حسابرسی بدست آورد (حبیب و بوییان^۱، ۲۰۱۱). ال‌الجمی (۲۰۰۸) تأخیر حسابرسی را بصورت تعداد روزهای بین تاریخ بسته‌شدن دفاتر شرکت تا تاریخ امضای حسابرس در گزارش حسابرسی پس از اظهارنظر حسابرس نسبت به صورت‌های مالی شرکت تعریف کرده است. با اینحال، باتوجه به اهمیت تأخیر گزارش حسابرسی در به موقع بودن گزارشگری مالی و عملکرد مالی شرکت‌ها، شناسایی عوامل که بتواند تأخیر گزارش حسابرسی را کاهش دهد امری حیاتی است. و به همین علت سؤالاتی مطرح می‌شود، این‌که آیا ویژگی‌های گزارش حسابرسی و شرکت با تأخیر گزارش حسابرسی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری دارند یا خیر؟ همچنین ارائه مدل جهت چگونگی تأثیر این متغیرها بر تأخیر گزارش حسابرسی می‌باشد. با توجه به مطالعات گذشته اهمیت به موقع ارائه کردن اطلاعات حسابداری که نقش مهمی در ارزش شرکت دارد (بلانکلی و همکاران^۲، ۲۰۱۴). که همین امر در کاهش عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیران و سهامداران نقش مهمی را دارد از این رو تقاضا برای ارائه به موقع گزارش حسابرسی در بین افراد سرمایه‌گذاران و استفاده‌کنندگان از این اطلاعات افزایش یافته است (بلانکلی و همکاران، ۲۰۱۴). بنابراین در این پژوهش انتظار می‌رود ویژگی‌های شرکت و ویژگی‌های گزارش حسابرس بر تأخیر گزارش حسابرسی تأثیر معناداری وجود خواهد داشت.

۲- مبانی نظری پژوهش

تأخیر گزارش حسابرسی بوسیله شرکت و عوامل مربوط به حسابرس مانند اندازه شرکت، اهرم مالی، میزان کار حسابرسی، ساختار شرکت حسابرسی و غیره تعیین می‌شود. که در این زمینه لی و همکاران در سال ۲۰۰۹ بیان نمودند دوره تصدی شرکت حسابرسی یکی از عوامل یافت شده برای تأثیر اثربخشی حسابرسان است. در واقع، شواهد تجربی نشان می‌دهد که

^{۲۱}Owhoso et al

^{۲۲}Kwon et al

^۱Habib, A. and Bhuiyan,

^۲Blankley et al

^۳Green

کاهش می‌یابد (محمد و همکاران، ۲۰۱۹). از سوی مقابل این دیدگاه وجود دارد که برایانت - کاتچ^۴ ر و همکاران در سال ۲۰۰۷ طولانی شدن مدت زمان حسابرسی، اطلاعاتی را در خصوص ریسک مرتبط با کار حسابرسی به بازار مخابره می‌کند. همسو با این دیدگاه، شواهد تجربی موجود نیز از واکنش منفی بازار نسبت به تاخیر ارائه صورتهای مالی حکایت دارد. از آنجا که زمان تکمیل عملیات حسابرسی، به عنوان یک عامل اثرگذار بر تاخیر ارائه صورت های مالی می‌باشد (محمد و همکاران، ۲۰۱۹). از این رو تاخیر در گزارش حسابرسی، نه به عنوان یک خبر خوب بلکه گویای یک خبر ناخوشایند می‌باشد. به عبارت دیگر، واکنش منفی بازار به وقفه ارائه صورت های مالی، که ناشی از تاخیر غیر عادی در زمان ارائه گزارش حسابرسی باشد به این علت است که بازار یک چنین تاخیر در گزارش حسابرسی را به عنوان نشانه ای از وجود حسابرسی مسئله دار تفسیر می‌نماید (گیبینز و^۵ همکاران، ۲۰۰۱). انتظار بر این است که با افزایش استقلال حسابرسی تاخیر عادی در ارائه گزارش حسابرسی افزایش یابد؛ به عبارتی در صورت فزونی عوامل طبیعی و قابل پیش بینی در زمان رسیدگی به صورت های مالی که رسیدگی بیشتری را ایجاب نماید، انتظار بر این است که حسابرسی دقت خود را افزایش داده و به این عوامل رسیدگی نماید، بنابراین با افزایش این عوامل و کاهش زمان رسیدگی به صورت های مالی نسبت به زمان مقتضی برای رسیدگی، می‌توان عنوان کرد که حسابرسی این موارد را نادیده گرفته که در نتیجه آن استقلال حسابرسی خدشه دار می‌شود. از آنجا که گزارش حسابرسی حاوی نظر حسابرسی در مورد اعتبار صورت های مالی است، سرمایه گذاران به طور کلی تأخیر گزارش حسابرسی کوتاه تر را ترجیح می‌دهند، زیرا آن ها زودتر اظهار نظر حسابرسی را دریافت می‌کنند و با سرعت بیشتری می‌توانند اولویت های سرمایه گذاری خود را تنظیم نمایند (بمبر و همکاران، ۱۹۹۳). بی شک ارائه اطلاعات مفید و معیارهای صحیح به سرمایه گذاران در بورس، به طوری که مبنای منطقی برای تصمیم گیری صحیح آنان فراهم سازد، می‌تواند از یکسو با حفظ استمرار حضور سرمایه گذاران در بورس به واسطه حفظ منافع و جلوگیری از زیان دیدن آنان، موجب رونق بیشتر بورس گردد و از سوی دیگر، با ایجاد زمینه ای برای تخصیص بهینه منابع محدود اقتصادی به طرحهای سودآورتر، رشد و شکوفایی اقتصاد کشور را در پی داشته باشد. واکنش مابین بازارهای سرمایه که در بازه غیر عادی منعکس می‌شود. واکنش سرمایه گذاران در بازار سرمایه، از جمله

حسابرسی، معقول است که معتقد باشیم که تخصص در صنعت شرکت حسابرسی می‌تواند تأخیر حسابرسی ناشی از دوره تصدی کوتاه حسابرسان که دارای تخصص در صنعت حسابرسی مشتریان نیستند را کوتاه کند و این که حسابرسان با دوره تصدی طولانی با تخصص در صنعت می‌توانند حسابرسی را سریعتر انجام دهند. به این ترتیب، حسابرسی متخصص صنعت انتظار می‌رود که رابطه‌ی منفی بین دوره تصدی شرکت حسابرسی و تأخیر گزارش حسابرسی را تعدیل کند. به عبارت دیگر، تخصص در صنعت حسابرسی اثر منفی دوره تصدی کوتاه روی تأخیر گزارش حسابرسی را کاهش می‌دهد (دائو و فام^۱، ۲۰۱۴). تئوری نمایندگی ارتباط نمایند را بدین صورت تعریف نموده است؛ ارتباط بین مالکان شرکت و یا سهامداران به عنوان روسا با مدیریت شرکت به عنوان نمایند. در ارتباط نمایندگی، قراردادی بین یک یا چند شاخص با شخص دیگر به عنوان نماینده منعقد می‌شود تا امور را مطابق با منافع روسا انجام دهند، همراه با تفویض اختیار تصمیم‌گیری به نماینده (جنسن و مک‌لینگ^۲، ۱۹۷۶). شرکت های دارای اتصال سیاسی چون منافع خود را در روابط سیاسی میبینند لذا آنها ممکن است هر عمل گمراه کننده ای را در گزارشهای مالی خود به سرمایه گذاران را مخفی یا پنهان کنند و مدیران چنین شرکتهایی به صورت فرصت طلبانه از ارتباطات سیاسی استفاده کنند لذا سهامداران چنین شرکتهایی از حسابرسان خواهان حسابرسی با کیفیت و نظارت بیشتر هستند تا فعالیت های رانت خوری مدیران را تشخیص و گزارش کنند. بنابراین انتظار بر این است که ارتباطات سیاسی تأثیر مستقیم بر تأخیر گزارش حسابرسی داشته باشند. (ساتیاوان و آیسایهتوراهمی^۳، ۲۰۲۰). نچل و همکاران (۲۰۰۹) بر مبنای این استدلال که تاخیر گزارش حسابرسی بیانگر تلاش بیشتر حسابرسی و متعاقباً احتمال بالاتر کشف تحریف های با اهمیت صورت های مالی می‌باشد، یک رابطه منفی بین تاخیر گزارش حسابرسی و تجدید ارائه صورت های مالی را پیش بینی می‌کنند. شواهد نظری و تجربی موجود نیز از این استدلال پشتیبانی می‌کنند. با لحاظ کردن هزینه دستمزد حسابرسی به عنوان نهاده و همچنین فعالیت های مربوط به گردآوری شواهد مورد نیاز جهت اطمینان بخشی به عنوان ستانده، مدل مزبور را توسعه دادند. یکی از مفروضات اصلی این مدل آن است که با افزایش تلاش حسابرسی (حجم بیشتر شواهد گردآوری شده)، احتمال کشف تحریف های با اهمیت صورت های مالی افزایش یافته و بدین ترتیب احتمال تجدید ارائه صورت های مالی نیز

درماندگی مالی و تأخیر گزارش حسابرسی را استنتاج نمود. علاوه بر موارد مذکور، ویوک و میونگسو (۲۰۱۱) نیز با بررسی ادبیات پیشین، از تأثیر درماندگی مالی بر تأخیر گزارش حسابرسی خبر دادند. ادبیات پیشین استدلال نمودند که تأخیر حسابرسی موسسه های حسابرسی بزرگتر از سایر موسسات حسابرسی متمایز است. هنوک^۲ (۲۰۰۵) نشان داد که موسسات حسابرسی بزرگتر، خدمات حسابرسی با کیفیت بالاتری را ارائه می دهند، زیرا آنها علاقمندند که شهرت بیشتری در بازار کار به دست آورند و از آنجایی که تعداد صاحبکاران آن ها زیاد است، نگران از دست دادن آن ها نیستند. شرکت هایی که دارای اخبار خوبی هستند، نسبت به شرکت هایی که اخبار بدی دارند، اطلاعات خود را زودتر ارائه می نمایند (العجمی، ۲۰۰۸). به اعتقاد واتز و زیمرمن (۱۹۹۰)، نظریه دینفعان نشان می دهد که در غیاب فرصت برای پنهان سازی خبرهای بد، به دلیل الزامات افشای اجباری، مدیریت برای به تأخیر انداختن انتشار آن، مشتاق است. در نتیجه، مدیریت به سرمایه گذاران "علامتی خاموش" می دهد و به آنان فرصت می دهد که اوراق بهادار شرکت را پیش از رسیدن اخبار بد به بازار، واگذار نمایند. همچنین، ممکن است مدیریت، از طریق شروع حسابرسی در تاریخی دیرتر از زمان معمول یا پاسخگویی کند و آهسته به سوالات حسابرسان راجع به تعدیلات حسابداری، به دنبال ایجاد تأخیر در گزارش حسابرسی حاوی اخبار بد باشد، علی الخصوص در زمانی که حسابرسان بر این باورند که زبان ها، نشانگر شکست مالی یا تقلب مدیریت هستند. این ارتباط را می توان اینطور توجیه نمود که از نظر زمانی، معمولاً حسابرسی بدهی ها وقت گیر تر از حسابرسی سرمایه است، بویژه اگر تعداد بستانکاران زیاد باشد. پژوهش های فراوانی ارتباطی معکوس بین اندازه شرکت و تأخیر حسابرسی یافته اند (اشتون و همکاران، ۱۹۸۷ العجمی، ۲۰۰۸). علت این ارتباط معکوس را می توان اینچنین استدلال نمود که شرکت های بزرگ سیستم های کنترل داخلی قوی داشته و از کارمندان با تجربه تر و حرفه ای تری برخوردارند که در نتیجه حسابرسان بیشتر می توانند بر کارهای آنان اعتماد نمایند. از سوی دیگر ممکن است شرکت های بزرگ، برای انتشار هر چه سریعتر صورت های مالی تحت فشار باشند که این امر نیز منجر به تلاش آنها برای انجام سریعتر حسابرسی می شود. شاید در مواردی که حسابرسان قصد اعلام نمودن اظهار نظر تعدیل شده دارد، مدیریت تلاش کند تا حد ممکن از بندهای گزارش خود بکاهد یا در صورت

به دلیل صورت های مالی گزارش شده توسط شرکت، بنابراین هر چه زودتر این گزارش ها منتشر شوند واکنش سریع تری را ارائه می دهند. در مقابل، ارائه صورت های مالی به تعویق افتاده، بر واکنش سهام داران به صورت های مالی اثر می گذارد. بازده های غیرعادی باعث فرصت طلبی مدیریت و عدم قطعیت در ارتباط با بازده های کسب شده میشود که تقاضای مدیریت سودهم بیشتر میشود که این به نوبه خود باعث افزایش ریسک عدم کشف تحریفات میشود و دامنه کار حسابرسی را افزایش میدهد که احتمال تأخیر در گزارش حسابرسی را به همراه دارد (لستاری و نوریانته، ۲۰۱۸). کیفیت افشای اطلاعات حسابداری، از عوامل مؤثر در تعیین زمانبندی حسابرسی، مورد توجه گروه کثیری از عموم و استفاده کنندگان اطلاعات حسابداری می باشد. در عمل انتظار حسابرسان برای دریافت مستندات و شفاف سازی از سوی صاحبکار پس از صدور پیش نویس گزارش و تلاش صاحبکار برای توجیه نمودن حسابرسان گویای ارتباط بین کیفیت اطلاعات ارائه شده به حسابرسان و تأخیر در زمان صدور گزارش حسابرسی می باشد (ملایمینی و مرفوع ۱۳۹۴). شرکت هایی که وضعیت مالی ضعیف تری دارند، حسابرسان را در معرض خطر حسابرسی بیشتری قرار می دهند و بنابراین، تأخیر گزارش حسابرسی افزایش می یابد (حبیب و بویان، ۲۰۱۱). ویترو و زیمر^۳ (۱۹۸۴) با بررسی شرکت های استرالیایی، نتیجه گرفتند که انتشار صورتهای مالی شرکت هایی که با درماندگی مالی مواجه نیستند، نسبت به شرکت هایی که دچار درماندگی مالی هستند، مدت زمان کمتری به طول می انجامد. کراس^۴ (۱۹۸۲) و جگی و تسوی^۴ (۱۹۹۹) نیز درماندگی مالی یا وضعیت های مالی را یکی از علل تأخیر حسابرسی دانسته اند. سیمنت^۵ و همکاران (۱۹۹۵) استدلال نمودند زمانی که احتمال شکست واحد تجاری افزایش یابد، احتمال اینکه حسابرسان مستقل تحت تعقیب قانونی قرار گیرند، افزایش می یابد. لذا در چنین شرایطی ممکن است حسابرسان ملزم شود تا حسابرسی بیشتری را انجام داده و با جمع آوری مدارک و مستندات بیشتر، علیه هرگونه دادخواهی حقوقی احتمالی آتی، توان مقابله و دفاع از اظهار نظر خود را داشته باشد و بنابراین، کار حسابرسی با تأخیر بیشتری به پایان خواهد رسید. همچنین، از آنجا که پترسون^۶ (۱۹۹۴) همبستگی بالایی بین ریسک شرکت و درجه درماندگی مالی یافت و احمد و کمروالدین (۲۰۰۳) از تأثیر ریسک بر تأخیر گزارش حسابرسی خبر دادند، می توان ارتباط

۲۷ Gibbins and Salterio
 ۲۸ Lestari, S., & Nuryanto
 ۲۹ Whittred and Zimmer
 ۳۰ Kross
 ۳۱ Jaggi and Tsui

۳۲ Simnett
 ۳۳ Peterson
 ۳۴ Henok Iouis

ترغیب کرده و اینکه آنها نقش چشمگیری در گزارشگری دارند. همچنین آنها دریافتند که اظهارنظر حسابرسی اثر مستقیمی بر تأخیر در گزارش حسابرسی دارد. همچنین احسان و بویان (۲۰۱۱) بیان نمودند شرکتهای که توسط حسابرسان متخصص صنعت حسابرسی می‌شوند، گزارش سطح پایین تری از اقلام تعهدی اختیاری ارائه می‌کنند محفظه کاری سود را افزایش و تمایل برای انطباق یاعدم انطباق درآمدها با پیش بینی تحلیلگران را کاهش می‌دهد کیفیت افشا را بهبود می‌بخشد میزان تأخیر در ارائه گزارش حسابرسی را کاهش می‌دهد (محمد و همکاران، ۲۰۱۹). اثر تداوم انتخاب حسابرسان بر کیفیت حسابرسی از دو منظر قبل بررسی است. اولاً تداوم انتخاب حسابرسان موجب میشود تا حسابرسان به مرور دانش خاص مشتری را کسب کنند که این موضوع باعث افزایش صلاحیت حرفه ای حسابرسان و افزایش کیفیت حسابرسی می‌شود؛ اما از سوی دیگر، تداوم انتخاب حسابرسان موجب نزدیکی بیش از حد حسابرسان به مدیریت صاحب کار میشود که این موضوع ممکن است اثر منفی بر استقلال حسابرسان و کیفیت حسابرسی داشته باشد (سجادی و قربانی، ۱۳۹۰). آرل^۵ و همکاران (۲۰۰۵) معتقدند که حسابرسان در بازگشت به کار قبلی برای اموری مانند برنامه ریزی، بودجه بندی و تهیه اطلاعات مورد نیاز برای حسابرسی سال جاری اغلب اوقات به کاربرگ های سال گذشته تکیه می‌کنند. آشنایی حسابرسان با شرکت مورد رسیدگی باعث می‌شود تا وی درک بهتری از موضوعات و تغییرات ایجاد شده داشته باشد. پیچیدگی های زیادی که در قرن اخیر در محیط کسب و کار پدید آمده است، موجب شده که حسابرسان نتوانند در مدت زمان کوتاه، با فعالیت های شرکت مورد رسیدگی آشنایی کامل پیدا کنند. در حالی که حسابرسان مسئول کار، از اثر منفی یادگیری خود، می‌تواند برای کشف اشتباهات و تخلفات اساسی استفاده کند، حسابرسان جدید ممکن است به دلیل عدم شناخت کافی از شرکت صاحب کار، مجبور باشد بیش تر به اظهارات و برآوردهای مدیریت تکیه کند؛ بنابراین، این موضوع موجب افزایش ریسک حسابرسی می‌شود. با ورود حسابرسان جدید به شرکت تأخیر در گزارش حسابرسی افزایش مییابد زیرا در ابتدای کار مدت زمانی برای آشنا شدن حسابرسان با پرونده های شرکت، عملیات، کنترل های داخلی و کارهای انجام شده در دوره قبل لازم است (اشتون و همکاران، ۱۹۸۷). بنابراین با در نظر گرفتن این حقیقت که در سالهای اولیه حسابرسان زمان بیشتری را صرف شناخت عملیات شرکت، ریسک و سیستم های حسابداری میکنند انتظار داریم در مقایسه با

امکان با حذف آنها اظهار نظر مقبول دریافت کند. این تلاش او ممکن است بعضاً موجب بروز درگیری بین او و حسابرسان شود و این امر باعث می‌گردد سرعت حسابرسی کاهش یابد. اشتون و همکاران (۱۹۸۹)، احمد و کمر والدین^۱ (۲۰۰۳)، صادقی حسن آبادی (۱۳۸۸) و ساتیاوان و آیسایهتورا همی (۲۰۲۰) نیز از تأثیر مستقیم اظهار نظر تعدیل شده بر تأخیر گزارش حسابرسی خبر داده اند. پژوهش هایی که تا کنون به بررسی عوامل موثر بر تأخیر گزارش حسابرسی پرداخته اند، هیچ کدام ارتباط تأخیر گزارش حسابرسی در سال جاری با تأخیر گزارش حسابرسی در سال پیش را بررسی ننموده اند. شاید ریشه اصلی این تصور را بتوان به پژوهش مهدوی و جمالیان پور (۱۳۸۹) ارتباط داد. آنان در پژوهش خود یافتند که سرعت گزارشگری مالی سال جاری با سرعت گزارشگری مالی سال قبل، رابطه آماری معنادار و مستقیمی دارد. این موضوع را می‌توان چنین بیان کرد که شرکت ها تا حدی با همان سرعتی که در سال قبل اقدام به گزارشگری کرده اند، امسال نیز اقدام به گزارشگری می‌کنند. بنابراین، در این پژوهش نیز فرض می‌کنیم که تأخیر گزارش حسابرسی با تأخیر گزارش حسابرسی در سال قبل ارتباط معنادار دارد. یکی از مشکلات عمده بین سهامداران و مدیران شرکتهای بزرگ استخدام حسابرسانی است که میزان اطمینان سرمایه گذاران از انطباق صورت های مالی با اصول پذیرفته شده حسابداری را افزایش دهد (واتس و زیمرمن، ۱۹۸۳)، یکی از ابعاد کیفیت حسابرسی که بین حسابرسان با کیفیت بالا و همتایان خود با کیفیت پایین تفاوت ایجاد می‌کند میزان تخصص شرکت حسابرسی در صنعت مورد نظر است (حبیب و بویان، ۲۰۱۱). دان و همکاران^۲ (۲۰۰۰) معتقدند حسابرسانی که در صنعت خاصی تخصص دارند، به دلیل داشتن توانایی بیشتر در شناسایی و برخورد با مشکلات ویژه آن صنعت میتوانند حسابرسی را با کیفیت بالاتری انجام دهند، افزون بر این، هر چه موسسه ی حسابرسی تجربه بیشتری در صنعت خاص کسب کند، به دلیل ایجاد شهرت، علاقه ی بیشتری به ارائه حسابرسی با کیفیت بالاتر پیدا میکند. موسسه ی حسابرسی با داشتن تخصص صنعتی قادر به حسابرسی سریعتر صورت های مالی صاحب کار است. با افزایش سرعت در انجام کار حسابرسی، هزینه های مرتبط نیز کاهش خواهد یافت؛ و از طرفی با افزایش تخصص حسابرسان اعتبار و کیفیت کار او نیز افزایش مییابد (فوجیانتی^۳ و ایندرا ساتریا^۴ (۲۰۲۰). همچنین مراد اجاق و اورین آلتوک اژدن^۴ (۲۰۱۸) بیان نمودند شرکت های حسابرسی بزرگتر، حسابرسانی شوندهگان را به ارائه به موقع صورت های مالی

^{۲۸} Ocak and Altuk-Özden
^{۲۹} Arel,

^{۲۵} Ahmad and Kamarudin
^{۲۶} Dunn
^{۲۷} Fujianti and Satria

شرکتهای با دوره تصدی طولانی تر، شرکتهای با دوره تصدی کوتاهتر تأخیر در گزارش حسابداری طولانی تری داشته باشند. حق الزحمه حسابداری بازتابی از حجم کار بنگاه مورد رسیدگی است و بالا بودن حجم عملیات واحد مورد رسیدگی نیازمندانجام ازموهنای محتوایی و کنترلی بیشتری از سوی حسابرس است. همچنین در این شرایط رابطه با کارمندان ارشد و مذاکره بامدیریت در باره نتیجه کار حسابداری نیز افزایش می‌یابد. ازطرفی برای افزایش کیفیت اطلاعات، حسابرسان باید طرح حسابداری را با دقت بیشتری برنامه ریزی کرده و عملیات اجرای کار را با بیشترین کارایی و اثر بخشی انجام دهند. به عبارتی تلاش حسابرسان در راستای افزایش کیفیت حسابداری است^{۴۰} (واعظ واحمدی، ۱۳۹۳) نتیجه اینکه با افزایش ازموهنای محتوا و تلاش حسابرس و متعاقب آن حق الزحمه حسابداری، زمان مورد نیاز برای تکمیل عملیات حسابداری افزایش یافته و تأخیر در گزارش حسابداری را به دنبال دارد.

۳- پیشینه تحقیقات

بزرگ اصل و همکاران (۱۳۹۷) به بررسی عوامل موثر بر انتشار به هنگام گزارش حسابداری در بازه زمانی ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۴ در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. یافته های پژوهش حاکی از آن است که بین ویژگی های اندازه موسسه حسابداری، نوع اظهارنظر حسابرس، ریسک گزارش دهی، تعداد بندهای گزارش حسابداری و اندازه هیأت مدیره با تأخیر در گزارش حسابداری رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین بین تمرکز مالکیت و تخصص اعضای کمیته حسابداری با تأخیر در گزارش حسابداری، رابطه منفی و معنی داری برقرار است. حاضری و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی به بررسی تأثیر تأخیر گزارش حسابداری بر نوسانات قیمت سهام شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج برآورد مدل نشان داد که اولاً تک تک ضرایب معادله واریانس شرطی معنی دار می باشد. به عبارت دیگر نوسان پذیری مدل تایید می شود. نتایج آزمون فرضیات نیز نشان داد که فرضیه اصلی تحقیق مبنی بر تأثیر معنی دار شاخص تأخیر گزارش حسابداری بر قیمت سهام شرکت تایید می گردد. بنابراین، شرکت هایی که گزارش حسابداری آنها با تأخیر همراه بوده، به طور متوسط قیمت سهام آنها نیز پایین تر بوده است. سایر نتایج نشان داد که در رگرسیون برآوردی ضریب متغیر اهرم مالی معنی دار نبوده، اما شاخص اندازه شرکت اثر منفی و معنی داری بر قیمت سهام دارد. سولتانان^{۴۱} و

همکاران (۲۰۱۴) در پژوهشی به بررسی ارتباط بین تخصص کمیته حسابداری و تأخیر گزارش حسابداری پرداختند. یافته های حاصل از پژوهش حاکی از ارتباط منفی و معناداری بین تخصص کمیته حسابداری و تأخیر گزارش حسابداری بود. به بیان دیگر تخصص مالی کمیته حسابداری باعث کوتاه تر شدن تأخیر گزارش حسابداری می شود. شارد (۲۰۱۶) در پژوهشی به بررسی ارتباط بین معیارهای مدیریت سود و تأخیر غیرعادی در گزارش حسابداری پرداختند. یافته های حاصل از پژوهش گویای وجود ارتباط منفی بین معیارهای مدیریت سود و تأخیر غیرعادی در گزارش حسابداری است. همچنین نتایج پژوهش وی نشان می دهد تأخیر غیرعادی در گزارش حسابداری موجب به وجود آمدن تردیدهایی درباره کیفیت سود بین سهامداران می شود. ساماها^{۴۲} و خلیف (۲۰۱۷) در پژوهشی به بررسی عوامل موثر بر کاهش تأخیر در ارائه گزارش حسابداری پرداخته و دریافتند که ویژگی های کمیته حسابداری و حسابرس مستقل و همچنین عوامل راهبری شرکتی سهم بسزایی در زمان ارائه گزارش حسابداری و به موقع بودن اطلاعات دارد. دوران^{۴۳} (۲۰۱۹) در پژوهشی به مطالعه عوامل موثر بر تأخیر در گزارش حسابداری پرداخت. یافته های حاصل از پژوهش بیان گر این است که تعدادی از متغیرهای مربوط به سودآوری و وضعیت مالی مشتری، پیچیدگی مشتری و تعدیل اظهارنظرهای حسابداری تأخیر در گزارش حسابداری را افزایش می دهند. به علاوه، تأخیر در گزارش حسابداری زمانی با اندازه مشتری کاهش می یابد که مشتریان اخبار مثبتی را درباره سود منتشر سازند و اینکه حسابرس دوره تصدی طولانی داشته و خدمات غیرحسابداری را فراهم سازد. چندین متغیر، چون متغیرهای مربوط به حاکمیت شرکتی و ویژگی های گوناگون حسابرس اکتشاف شده اند. لای^{۴۴} (۲۰۱۹) در مطالعه ای به بررسی تأخیر در گزارش حسابداری، حق الزحمه حسابداری و کیفیت حسابداری بعد از ادغام موسسات حسابداری پرداختند. این مقاله بررسی می کند که آیا مشتریان شرکت حسابداری ادغام شده بعد از ادغام تأخیر در گزارش را کوتاه کرده، حق الزحمه های حسابداری را افزایش داده، یا کیفیت حسابداری را کاهش داده اند. این سوالات برای بررسی متعادلی از ادغام شرکت ها مهم هستند، زیرا ناظران، به جای جنبه مثبت، روی جنبه منفی ادغام متمرکز هستند. این مقاله، با استفاده از ادغام شرکت های حسابداری در هنک کنگ، گزارش می کند که مشتریان شرکت حسابداری ادغام شده بعد از ادغام تأخیر کوتاه تری در گزارش حسابداری در صنعت ملک که در آن

غیرعادی شرکتها ندارد. دابور و یاگو^۱ (۲۰۱۸) مطالعه‌ای را درباره ارتباط بین کیفیت سود و تاخیر غیرعادی در حسابرسی در بخش بانکداری کشوریچریه طی دوره زمانی ۲۰۰۵-۲۰۱۵ انجام دادند. نتایج نشان داد که کیفیت سود رابطه منفی با تاخیر غیرعادی در حسابرسی دارد. لیلا فوجیانی و ایندرا ساتریا (۲۰۲۰) عوامل موثر بر تاخیر در گزارش حسابرسی را روی ۹۱ شرکت تولیدی پذیرفته شده در بورس اندونزی بررسی کردند. نتایج نشان داد که اندازه شرکت می‌تواند تاخیر در گزارش حسابرسی را کوتاه کند. مطابق مطالعه آنها اهرم مالی اثر معناداری را روی تاخیر در گزارش حسابرسی نشان نداد. یافته‌های آنها نشان داد که شرکت‌های بزرگ سیستم‌های اطلاعاتی و فناوری بهتری نسبت به شرکت‌های کوچک برای تقویت کنترل داخلی و سرعت ارائه صورت‌های مالی دارند. در مطالعه انجام شده توسط ساتیاوان و آیسپهاوتوراهمی (۲۰۲۰)، اثر عوامل اندازه شرکت، ارتباطات سیاسی، اظهارنظر حسابرسی و حق‌الزحمه حسابرسی بر تاخیر در گزارش حسابرسی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار اندونزی طی دوره زمانی ۲۰۱۳ و ۲۰۱۷ بررسی شد. نتایج مطالعه‌شان نشان داد که اندازه شرکت، ارتباطات سیاسی و حق‌الزحمه حسابرسی اثر منفی بر تاخیر در گزارش حسابرسی داشتند، در حالی که اظهارنظر حسابرسی اثری بر تاخیر در گزارش حسابرسی نشان نداد.

۴- مدل‌های مورد استفاده برای آزمون فرضیه‌ها

مدل اول برای آزمون فرضیه اصلی اول:

(شماره ۱)

$$ARL_{it} = \beta_0 + \beta_1 BIG_{it} + \beta_2 Auditor's\ report_{it} + \beta_3 ARL_{it-1} + \beta_4 AF_{it} + \beta_5 Auditor\ tenure_{it} + \beta_6 Aud\ spec_{it} + \beta_7 Reporting\ risk_{it} + \beta_8 Auditor\ independence_{it} + \epsilon_{it}$$

که در آن β_0 ، عرض از مبدا؛ تاخیر در گزارش حسابرسی، ARL_{it} ؛ کیفیت حسابرسی، BIG_{it} ؛ اظهارنظر حسابرسی، $Auditor's\ report_{it}$ ؛ تاخیر در گزارش حسابرسی سال قبل، ARL_{it-1} ؛ تخصص حسابرسی در صنعت، $Aud\ spec_{it}$ ؛ تداوم انتخاب حسابرسی، $Auditor\ tenure_{it}$ ؛ حق‌الزحمه حسابرسی، AF_{it} ؛ ریسک گزارش دهی، $Reporting\ risk_{it}$ ؛ استقلال حسابرسی، $Auditor\ independence_{it}$ ؛

مدل دوم برای آزمون فرضیه اصلی دوم:

(شماره ۲)

$$ARL_{it} = \beta_0 + \beta_1 Financial\ Distress_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 LEV_{it} + \beta_4 Good\ and\ bad\ news_{it} + \beta_5 investment\ opportunities_{it} + \beta_6 Earning_{it} + \beta_7 Disclosure\ Quality_{it} + \beta_8 Restatement_{it}$$

شرکت ادغام شده متعاقباً بیش از نصف سهم بازار را بدست آورد، دارند. همزمان، این شواهد نشان نمی‌دهند که پس از ادغام حق‌الزحمه‌های حسابرسی بالاتری از مشتریان شرکت ادغام شده مطالبه می‌شود یا حسابرسی‌های کیفیت پایین‌تری برای آنها فراهم می‌شود. بنابراین، نتایج بدست آمده حاکی از آن هستند که ادغام شرکت‌های حسابرسی می‌تواند به مشتریان بدون زیان‌های متناظر سودمند باشد. از آنجایی که این یک مطالعه موردی است که در آن سهم بازار، تخصص صنعت، مهارت و توسعه حرفه‌ای شرکت‌های حسابرسی ممکن است منحصربه‌فرد باشد، پژوهش‌های بیشتری روی ادغام شرکت‌های حسابرسی برای تعیین اینکه آیا این نتایج تعمیم‌پذیر هستند لازم است. محمد و همکاران (۲۰۱۹) به بررسی تأثیر ویژگی‌های شرکت و ویژگی‌های حسابرسی بر تاخیر گزارش حسابرسی پرداختند. عوامل استفاده‌شده در این مطالعه براساس ویژگی‌های شرکت و ویژگی‌های حسابرسی انتخاب شده‌اند. ویژگی‌های شرکت براساس اثربخشی کمیته حسابرسی، وضعیت مالی، پیچیدگی حسابداری و سودآوری تعیین شده‌اند در حالی که ویژگی‌های حسابرسی با توجه به شهرت حسابرسی، دوره تصدی حسابرسی و تخصص صنعت حسابرسی اندازه‌گیری شده‌اند. جامعه این مطالعه دربرگیرنده کلیه شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار اندونزی سال‌های ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۶ بوده است تعداد نمونه انتخابی ۷۷ شرکت از ۲۳۱ شرکت بوده است. نتایج نشان‌دهنده این بود که متغیرهای اثربخشی کمیته حسابرسی و سودآوری تأثیر منفی معناداری بر تاخیر گزارش حسابرسی دارند در حالیکه وضعیت مالی تأثیر مثبت معناداری بر تاخیر گزارش حسابرسی دارد. متغیرهای پیچیدگی حسابرسی، اعتبار حسابرسی، دوره تصدی حسابرسی و تخصص صنعت حسابرسی تأثیر معناداری بر تاخیر گزارش حسابرسی ندارند. مراد اجاق و اورین آلتوک از دن (۲۰۱۸) اثر ویژگی‌های حسابرسی را بر تاخیر در گزارش حسابرسی با استفاده از ۹۶۸ مشاهده شرکت - سال به دست آمده از Borsa Istanbul در دوره زمانی ۲۰۰۸-۲۰۱۳ بررسی کردند. یافته‌های آنها نشان داد که شرکت‌های حسابرسی Big4 شرکتها را به ارائه به موقع صورت‌های مالی ترغیب کرده و نقش چشمگیری در گزارشگری زود هنگام دارند. همچنین آنها دریافتند که اظهارنظر حسابرسی اثر مستقیمی بر تاخیر در گزارش حسابرسی دارد. . لستاری و نوریانتو (۲۰۱۸) پدیده تاخیر حسابرسی را در ۲۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار طی دوره زمانی ۲۰۰۹-۲۰۱۵ بررسی کردند. نتایج مطالعه‌شان نشان داد که تاخیر در حسابرسی بر نوسانات قیمت سهام و بازده

مجمع عمومی به منظور استخراج داده‌های مورد نیاز در دسترس باشد.

۵) جزء شرکت‌های واسطه‌گری مالی (سرمایه‌گذاری، هلدینگ، لیزینگ و بانک‌ها و بیمه‌ها) به دلیل متفاوت بودن عملکرد آن‌ها، نباشند. در این پژوهش تاریخ مورد نظر برای جمع‌آوری اطلاعات از سال ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۷ می‌باشد. و براساس نمونه‌گیری انجام شده تعداد ۱۴۸ شرکت به عنوان نمونه آماری این پژوهش انتخاب شده است.

۶- نحوه اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش

۶-۱- متغیرهای مستقل فرضیه اصلی اول

• کیفیت حسابرسی شرکت

برای اندازه‌گیری، حسابرسی شرکت از متغیر مجازی استفاده شده است بدین صورت که اگر حسابرس شرکت سازمان حسابرسی باشد عدد یک و در غیر اینصورت عدد صفر می‌گیرد.

• اظهار نظر حسابرس

متغیر ساختگی نوع اظهار نظر حسابرس که اگر تعدیل شده باشد برابر است با یک و در غیر اینصورت صفر در نظر گرفته می‌شود.

• تأخیر گزارش حسابرسی

تأخیر گزارش حسابرسی به عنوان مدت زمان بین پایان سال مالی و تاریخ گزارش حسابرسی تعریف می‌شود (علوی طبری و عارف منش، ۱۳۹۲، ص ۸). که این تأخیر مربوط به پایان دوره سال قبل می‌باشد.

• تخصص حسابرس

تخصص صنعتی حسابرس شامل به وجود آوردن افکار سازنده به منظور کمک (خلق ارزش افزوده) به صاحبکاران، همچنین فراهم کردن دیدگاه‌ها و یا راه‌کارهای تازه برای برخی از موضوعاتی می‌شود که صاحبکاران در صنایع مربوط به خود با آن روبه‌رو می‌شوند (کند، ۲۰۰۸، ص ۵۳). در این تحقیق از سهم بازار به عنوان شاخصی برای تخصص حسابرس در صنعت بهره‌گرفته می‌شود. هرچه سهم بازار حسابرس بیشتر باشد، تخصص صنعت و تجربه حسابرس نسبت به سایر رقیبان بیشتر است. داشتن سهم غالب بازار اشاره دارد به این که حسابرس به طور موفقیت آمیزی خود را از سایر رقیبان از لحاظ کیفیت حسابرسی متمایز کرده است. سهم بازار حسابرسان به صورت زیر محاسبه می‌شود: تخصص حسابرس در صنعت از تقسیم مجموع دارایی تمام صاحبکاران هر موسسه حسابرسی خاص در صنعت بر مجموع دارایی تمام صاحبکاران در این صنعت بدست می‌آید.

CONNECTION_{it} + β_{10} AVRET_{it} + β_{11} + β_{9+it} quality
Floating stock index_{it} + ϵ_{it}
که در آن β_0 ، عرض از مبدا؛ تأخیر در گزارش حسابرسی، ARL؛ در ماندگی مالی، Financial Distress؛ اندازه شرکت، SIZE؛ اهرم مالی، LEV؛ خبر خوب و بد، Good and bad news؛ فرصت‌های سرمایه‌گذاری، investment opportunities؛ کیفیت افشاء، Disclosure Quality؛ تجدید ارائه صورت‌های مالی، Restatement. کیفیت سود، Earning quality؛ ارتباطات سیاسی، CONNECTION؛ بازده غیرعادی، AVRET؛ شاخص سهام شناور، Floating stock index

۵- روش تحقیق

پژوهش حاضر از نوع پژوهش‌های کاربردی^۱ است. هدف مطالعه کنونی ارائه الگویی از اثر معیارهای گزارش حسابرسی و ویژگی‌های شرکتی بر تأخیر در گزارش حسابرسی با توجه به معادلات ساختاری بوده است در مطالعه حاضر از مدل پنل دیتا جهت بررسی روابط میان متغیرها استفاده شده است. و در راستای اثبات فرضیه‌ها از مدل رگرسیونی چند متغیره استفاده شده است و همچنین معادلات ساختاری جهت تعیین مدل استفاده شده است.

جامعه آماری این تحقیق شامل شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد که از سال ۱۳۹۰ تا پایان سال ۱۳۹۷ در بورس اوراق بهادار تهران فعالیت داشته‌اند. برای این منظور ۱۴۸ شرکت فعال بورسی را با معیارهای در نظر گرفته شده برای شرکت‌های بورسی تطبیق، و پس از بررسی گزارش‌های هیأت مدیره به مجامع عمومی کلیه شرکت‌های بورسی در این دوره زمانی، تعداد ۱۴۸ شرکت شناسایی شد. (۱) با توجه به اطلاعات مورد نیاز از سال ۱۳۹۰، شرکت‌هایی که حداکثر تا پایان اسفند ماه سال ۱۳۸۹ در بورس و اوراق بهادار تهران پذیرفته شده‌اند و نام آن‌ها تا پایان سال ۱۳۹۷ از فهرست شرکت‌های یاد شده، حذف نشده باشد.

(۲) به لحاظ افزایش قابلیت مقایسه، دوره مالی آن‌ها منتهی به ۲۹ اسفند ماه باشد. در طی دوره مورد بررسی (۱۳۹۰-۱۳۹۷) تغییر سال مالی نداشته باشد.

(۳) در طول دوره مورد نظر، سهام آن‌ها به طور فعال در بورس معامله شده باشد و غیر فعال نداشته باشند.

(۴) اطلاعات مالی مورد نیاز به ویژه یادداشت‌های همراه صورت‌های مالی و گزارشات سالیانه هیأت مدیره به

• دوره تصدی حسابرسی (تداوم انتخاب حسابرسی)

به اعتقاد مایرز و همکاران^۱ (۲۰۰۳ص ۷۸۳) تداوم انتخاب حسابرسی، تعداد سالهای متوالی است که یک حسابرسی مسئولیت حسابرسی یک شرکت را بر عهده می‌گیرد، که در این پژوهش دوره ۳ ساله در نظر گرفته می‌شود. برای گردآوری اطلاعات تداوم انتخاب حسابرسی، از گزارشهای حسابرسی شرکتها استفاده خواهد شد.

• حق الزحمه حسابرسی

در این پژوهش برای محاسبه حق الزحمه حسابرسی از لگاریتم طبیعی هزینه های حسابرسی استفاده شده است.

• ریسک گزارشدهی

برابر است با نسبت موجودی کالا و حساب های دریافتنی به کل داراییها.

• استقلال حسابرسی

در این پژوهش برای اندازه گیری استقلال حسابرسی از مدیریت سود به منزلهی شاخصی معکوس از کیفیت حسابرسی استفاده شده است. از آنجا که اقلام تعهدی اختیاری در اختیار و قابل اعمال نظر از سوی مدیریت است، از آن به عنوان شاخصی در کشف مدیریت سود استفاده می‌شود (بادآور نهندي و تقی زاده، ۱۳۹۲). در این پژوهش برای اندازه گیری میزان مدیریت سود از مدل تعدیل شدهی جونز (۱۹۹۵) استفاده شده است. (شماره ۳)

$$TA_{it} / A_{it-1} = \beta_1 (I / A_{it-1}) + \beta_2 (\Delta REV_{it} - \Delta REC_{it} / A_{it-1}) + \beta_3 (PPE_{it} / A_{it-1}) + \varepsilon_{it}$$

در این رابطه TA معرف مجموع اقلام تعهدی، A مجموع داراییها، REV مجموع درآمد فروش، REC خالص حسابهای دریافتنی و PPE اموال، ماشین آلات و تجهیزات ناخالص است.

۲-۶- متغیرهای مستقل فرضیه اصلی دوم

درماندگی مالی: طبق تعریف این ریسک، به واحدهای تجاری که عملیات خود را به علت واگذاری یا ورشکستگی یا توقف انجام عملیات تجاری یا زیان توسط بستانکاران متوقف نمایند، گفته می‌شود. در این پژوهش برای اندازه گیری سلامت مالی از مدل تعدیل شدهی آلتمن (۱۹۸۳) به شرح زیر استفاده شد:

(شماره ۴)

$$Z' = X_1 0.717 (X_2 0.847 + X_3 3.107 + X_4 0.420 + X_5 0.998)$$

Z': شاخص کل ورشکستگی

X₁: نسبت سرمایه در گردش به کل داراییها

X₂: نسبت سود انباشته به کل داراییها

X₃: نسبت سود قبل از بهره و مالیات به کل داراییها

X₄: نسبت ارزش دفتری سهام شرکت به ارزش دفتری کل بدهیها

X₅: نسبت فروش به کل داراییها

اگر شاخص کل محاسبه شده کمتر از ۱/۹ باشد شرکتها با بحران مالی روبرو هستند، و زمانی که بیشتر از ۱/۹ باشد، پدیدهی بحران مالی آن ها را تهدید نمی‌کند.

با توجه به این که مدل تعدیل شدهی آلتمن در اکثر پژوهشها پذیرفته شده است و با استناد به این که ضرایب مدل آلتمن در پژوهش های مشابهی مانند چن و همکاران (۲۰۱۳) به کار گرفته شده، در این پژوهش نیز از ضرایب همان مدل استفاده شد.

اندازه شرکت

از لگاریتم طبیعی کل دارایی ها حاصل می‌شود.

اهرم مالی

از نسبت کل بدهی ها به کل دارایی ها محاسبه می‌شود.

اخبار خوب و بد

در این پژوهش برای این متغیر از معیار رشد فروش به این صورت که اگر رشد فروش روند صعودی داشته باشد به عنوان خبر خوب و در غیر این صورت به عنوان معیار بد استفاده می‌کنیم.

فرصت سرمایه گذاری

از نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام محاسبه می‌شود.

کیفیت افشا

شاخص کیفیت در پژوهش فوق، امتیازهای تعلق گرفته به هر شرکت است که توسط سازمان بورس و اوراق بهادار تهران و از طریق اطلاعیهی رتبه بندی شرکتها از نظر کیفیت افشا و اطلاع رسانی مناسب منتشر می‌شود. امتیاز اطلاع رسانی ناشران بر اساس زمان ارایهی اطلاعات مربوط به پیش بینی سود هر سهم، صورت های مالی میان دوره ای سه، شش و نه ماهه، اظهار نظر حسابرسی نسبت به پیش بینی سود اولیهی هر سهم و شش ماهه محاسبه شده است. مزایا و دلایل استفاده از این معیار سنجش کیفیت افشا عبارتند از:

- (۱) امتیازهای کیفیت افشای شرکتها توسط سازمان بورس و اوراق بهادار تهران و بر اساس شاخص های دقیق و عینی مانند زمان ارایهی اطلاعات مربوط و تفاوت پیش بینیها با نتایج واقعی محاسبه شده است. بنابراین معیار مورد استفاده از عینیت و قابلیت اتکای کافی برخوردار است.

AR_i: بازده غیرعادی سهام؛ r_i: نرخ بازده واقعی سهام؛ E(r_i): نرخ بازده مورد انتظار سهام
نرخ بازده واقعی نیز به شرح زیر محاسبه می‌شود:
(شماره ۷)

$$r_i = \frac{P_{i,t} - P_{i,0} + div_{i,0}}{P_{i,0}}$$

که P_{i,0} قیمت سهام در ابتدای دوره، P_{i,t} قیمت سهام در انتهای دوره و div_{i,0} سود تقسیمی دوره می‌باشد. نرخ بازده مورد انتظار با استفاده از مدل قیمت‌گذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و به قرار زیر محاسبه می‌شود:
(شماره ۸)

$$E(r_i) = r_f + \beta_i^*(r_m r_f)$$

r_m: بازده پرتفولیوی بازار؛ r_f: بازده بدون ریسک؛ E(r_i): بازده مورد انتظار
در رابطه فوق β_i ریسک سیستماتیک شرکت مورد بررسی می‌باشد و به قرار زیر محاسبه می‌شود:
(شماره ۹)

$$\beta_i = \frac{Cov(R_m, R_i)}{var(m)}$$

R_i: میانگین نرخ بازدهی شاخص بازار سهام؛ R_m: میانگین نرخ بازدهی سهام مورد نظر؛

شاخص سهام شناور

با توجه به میزان سهام شناور شرکت‌های سهامی مشخص می‌گردد.

جدول (۱) آمار توصیفی متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. مهم‌ترین شاخص مرکزی، میانگین است که نشان دهنده ی نقطه تعادل و مرکز ثقل توزیع است و شاخص مناسبی برای نشان دادن مرکزیت داده‌ها است. یکی دیگر از پارامترهای توصیفی، انحراف معیار است که نشان دهنده پراکندگی داده‌ها است. همچنین پارامترهای حدافل و حداکثر در جدول فوق، دامنه تغییرات داده‌ها را نشان می‌دهد. میانه نقطه میانی داده‌ها، که نیمی از داده‌ها از آن کوچکتر و نیمی دیگر بزرگتر از آن هستند، را نشان می‌دهد.

همانگونه که ملاحظه می‌شود در جدول فوق به ترتیب میانگین، میانه، بیشترین مقدار، کمترین مقدار و انحراف معیار، به ازای هر یک از متغیرهای تحقیق درج شده است.
که انحراف معیار عبارت است از متوسط مجذور فاصله هر یک از داده‌ها از میانگین و شاخصی برای نشان دادن پراکندگی می‌باشد.

۲) بر خلاف بیشتر پژوهش‌های صورت پذیرفته در زمینه‌ی کیفیت افشا در بورس اوراق بهادار تهران، معیار یاد شده فقط به کمیت افشا توجه نمی‌کند و معیارهای به‌موقع بودن و قابلیت اتکای اطلاعات افشا شده را نیز مد نظر قرار می‌دهد.

تجدید ارایه صورت‌های مالی

به این صورت که اگر تجدید ارایه‌ی صورت‌های مالی شرکت رخ دهد عدد یک و در غیر این‌صورت عدد صفر قرار می‌دهیم.

کیفیت سود

از معیار هموارسازی سود، نسبت انحراف استاندارد سود خالص به انحراف استاندارد جریان‌های نقد عملیاتی است، استفاده می‌شود. برای محاسبه انحراف استاندارد در هر سال، از یک دوره چرخشی پنج ساله استفاده شده است.

ارتباطات سیاسی

ارتباطات سیاسی یک متغیر مجازی با ارزش صفر و یک هست، به این صورت که به شرکت‌هایی که دارای ارتباطات سیاسی می‌باشند عدد یک و به مابقی شرکت‌ها صفر اختصاص یافته است. در این تحقیق جهت اندازه‌گیری ارتباطات سیاسی به پیروی از مطالعات انجام شده توسط فان و همکاران (۲۰۰۷) و لین و همکاران (۲۰۱۵) از دو معیار بدهی بلندمدت و نیز وجود اعضای هیئت‌مدیره وابسته به دولت به شرح زیر استفاده شده است: نسبت بدهی‌های بلندمدت به کل بدهی‌ها در هر سال برای هر شرکت محاسبه شده است. نسبت اعضای هیئت‌مدیره وابسته به دولت به کل اعضاء هیئت‌مدیره در هر سال برای هر شرکت محاسبه شده است.

شرکت‌هایی که نسبت بدهی‌های بلندمدت به کل بدهی‌های آنها و نیز نسبت اعضای هیئت‌مدیره وابسته به دولت به کل اعضاء هیئت‌مدیره آنها بیشتر از میانه سایر شرکت‌ها می‌باشد به عنوان شرکت‌های دارای روابط سیاسی می‌باشند و به آنها عدد یک اختصاص می‌یابد و مابقی شرکت‌ها عدد صفر اختصاص یافته است.

بازده غیرعادی انباشته

بازده غیرعادی انباشته برابر است با بازده‌های غیرعادی ماهانه‌ای که در طول یکسال جمع می‌شوند.
(شماره ۵)

$$CAAR_{q-s} = \sum_{T=q}^s AR_T$$

بازده غیرعادی

بازده غیرعادی حاصل تفاوت نرخ بازده واقعی و نرخ بازده مورد انتظار می‌باشد.
(شماره ۶)

$$AR_i = r_i - E(r_i)$$

۷- یافته های پژوهش

جدو(۱) آماره های توصیفی متغیرهای پژوهش

انحراف معیار	کمترین	بیشترین	میانه	میانگین	نام متغیرها
24.426	17.000	138.000	83.000	79.413	تأخیر در گزارش حسابرسی
0.389	-	1.000	-	0.186	کیفیت حسابرسی
0.500	-	1.000	1.000	0.521	اظهارنظر حسابرس
24.418	17.000	138.000	83.000	79.444	تأخیر گزارش حسابرسی در سال قبل
0.481	-	1.000	1.000	0.636	تخصص حسابرس در صنعت
1.853	1.000	10.000	3.000	2.820	تداوم انتخاب حسابرس
3.077	-	9.508	6.413	5.071	حق الزحمه حسابرس
0.195	0.027	0.963	0.504	0.509	ریسک گزارش دهی
0.144	(0.826)	1.104	(0.011)	(0.000)	استقلال حسابرس
1.126	(0.899)	7.588	2.020	2.185	درماندگی مالی
1.415	10.167	19.774	13.954	14.042	اندازه شرکت
0.190	0.061	0.997	0.574	0.557	اهرم مالی
0.432	-	1.000	1.000	0.753	خبرهای خوب
0.432	-	1.000	-	0.247	خبرهای بد
3.942	0.283	87.070	2.207	2.920	فرصت های سرمایه گذاری
17.856	(2.000)	100.000	79.000	74.579	کیفیت افشا
0.470	-	1.000	1.000	0.671	تجدید آرایه صورت های مالی
1.296	0.035	29.452	0.771	1.008	کیفیت سود
0.391	-	1.000	-	0.188	ارتباطات سیاسی
0.611	(1.773)	4.062	(0.134)	(0.069)	بازده غیرعادی
47409	32946	200124	87852	90162	تعیین تأثیر شاخص سهام شناور

جدول(۲) فرضیه اول

β_7 Auditor tenure β_6 AF β_5 ARL β_4 it-1 + β_3 Auditor's report it + β_2 ARL it-1 + β_1 BIG it + β_0 Reporting risk it + β_8 Auditor independence it + β_4 it				
فرضیه اول				
متغیر	علامت اختصاری	ضریب	آماره t	سطح معنی داری
کیفیت حسابرسی	BIG	-۰.۸۵	-۰.۵۸	۰.۵۶۱
اظهارنظر حسابرس	Auditor's report	۰.۶۸	۶.۸۳	۰.۰۰۰
تأخیر گزارش حسابرسی در سال قبل	ARL _{it-1}	-۰.۶۵	-۰.۷۳	۰.۴۶۶
تخصص حسابرس در صنعت	Aud spec	-۰.۳۰	-۱.۰۵	۰.۲۹۴
تداوم انتخاب حسابرس	Auditor tenure	-۰.۰۹	-۰.۶۸	۰.۴۹۶
حق الزحمه حسابرس	AF	۰.۸۹	۳.۲۲	۰.۰۰۱
ریسک گزارش دهی	Reporting risk	-۳.۸۴	-۱.۹۸	۰.۰۴۷
استقلال حسابرس	Auditor independence	۲۴.۸۸	۱۰.۵۶	۰.۰۰۰
عرض از مبدا	β			
ضریب تعیین تعدیل شده	آماره F		۱۰۴/۶۶	
	سطح معنی داری		۰/۰۰۰	
آزمون F لیمر				

آماره	سطح معناداری	نتیجه آزمون
۵.۹۱	۰.۰۰۰	مدل پانل (دارای اثرات ثابت یا تصادفی) است
آزمون هاسمن		
آماره کای اسکوتر	معناداری	نتیجه آزمون
۵۷.۳۶	۰/۰۰۰	فرضیه آثار ثابت
آزمون خودهمبستگی و ناهمسانی واریانس		
آزمون خود همبستگی		آزمون ناهمسانی واریانسها
خود همبستگی	سطح معناداری	F
دارد	۰/۰۰۰	۱۷/۶۸
F	ناهمسانی	سطح معناداری
۸۲/۵۳	دارد	۰/۰۰۰

جدول (۳) فرضیه دوم

$\text{Good and bad news}_{it} + \beta_5 \text{ investment opportunities}_{it} + \beta_6 \text{ ARL}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{ Financial Distress}_{it} + \beta_2 \text{ SIZE}_{it} + \beta_3 \text{ LEV}_{it} + \beta_4 \text{ CONNECTION}_{it} + \beta_{10} \text{ AVRET}_{it} + \beta_{11} \text{ Floating stock index}_{it} + \beta_9 + \beta_8 \text{ Earning quality Disclosure Quality}_{it} + \beta_7 \text{ Restatement}_{it} + \epsilon_{it}$				
فرضیه دوم				
متغیر	علامت اختصاری	ضریب	آماره t	سطح معنی داری
درماندگی مالی	Financial Distress	۰.۰۰۶	۴.۷۱	۰.۰۰۰
اندازه شرکت	SIZE	-۱.۰۷	-۲.۵۱	۰.۰۱۲
اهرم مالی	LEV	-۲.۵۶	-۰.۹۸	۰.۳۲۹
خبرهای خوب و بد	Good and bad news	۰.۲۹	۲.۰۲	۰.۰۴۲
فرصت های سرمایه گذاری	investment opportunities	۰.۳۳	-۰.۲۳	۰.۸۱۹
کیفیت افشا	Disclosure Quality	-۱.۶۳	-۷.۴۸	۰.۰۰۰
تجدید ارایه صورت های مالی	Restatement	-۰.۰۸	۰.۹۱	۰.۳۶۴
کیفیت سود	Earning quality	-۶.۲۵	۰.۷۸	۰.۴۳۶
ارتباطات سیاسی	CONNECTION	-۲.۶۷	-۱.۸۸	۰.۰۶۰
بازده غیرعادی	AVRET	-۰.۲۴	-۰.۴۱	۰.۶۸
شاخص سهام شناور	Floating stock index	۰.۰۰۶	۲.۶۸	۰.۰۲۹
عرض از مبدا	β	۱۱۸.۵۸	۱۳.۷۵	۰.۰۰۰
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۶۱۱۲	آماره F	۱۰۹/۶۱	ضریب تعیین تعدیل شده
		سطح معنی داری	۰/۰۰۰	
آزمون F لیمر				
آماره	سطح معناداری	نتیجه آزمون		
۱۵.۰۵	۰.۰۰۰	مدل پانل (دارای اثرات ثابت یا تصادفی) است		
آزمون هاسمن				
آماره کای اسکوتر	معناداری	نتیجه آزمون		
۴۶.۳۵	۰/۰۰۰	فرضیه آثار ثابت		
آزمون خودهمبستگی و ناهمسانی واریانس				
آزمون خود همبستگی		آزمون ناهمسانی واریانسها		
خود همبستگی	سطح معناداری	F		
دارد	۰/۰۰۰	۱۹/۹۷		
F	ناهمسانی	سطح معناداری		
۲۰/۷۸	دارد	۰/۰۰۰		

آزمون F لیمر

آزمون F لیمر برای تعیین فرضیه آثار ثابت در مقابل تلفیق داده ها انجام گرفته و مشخص کننده فرضیه اثرات ثابت (پنل) یا فرضیه تلفیقی (پول) می باشد. چون نتایج این آزمون نشان می دهد که مقدار سطح معناداری مدل ها زیر ۵ درصد است. بنابراین فرض H0 (مدل تلفیقی) تایید نمی شود.

آزمون هاسمن:

آزمون هاسمن برای تعیین استفاده از فرضیه اثر ثابت در مقابل اثر تصادفی انجام می شود. این آزمون بر پایه وجود یا عدم وجود ارتباط بین خطای رگرسیون تخمین زده شده و متغیرهای مستقل فرضیه شکل گرفته است. چون مقدار معنی داری برای همه فرضیه ها کمتر از ۵ درصد است بنابراین این فرضیه آثار ثابت تایید می شود.

آزمون خودهمبستگی و ناهمسانی واریانس

هنگامی که واریانس جملات خطا ثابت نباشد و تغییر کند گفته می شود مشکل ناهمسانی واریانس وجود دارد. یکی از مفروضات معادله رگرسیون، ثابت بودن واریانس خطاها می باشد که بعنوان فرض همسانی واریانس ها شناخته می شود. در صورتیکه خطاها، واریانس ثابتی نداشته باشند، گفته می شود که ناهمسانی واریانس وجود دارد. فرض دیگر مدل رگرسیون خطی، صفر بودن کواریانس بین اجزای خطا در طول زمان (یا به صورت مقطعی برای انواع داده ها) می باشد. در این پژوهش برای بررسی ناهمسانی واریانس از آزمون LR و برای رفع سنجش خودهمبستگی از آزمون والد ریج استفاده می گردد.

نتیجه آزمون رگرسیون فرضیه اصلی اول

با توجه به آماره F در جدول (۲) ۱۰۴.۶۶ می باشد می توان گفت که در سطح خطای ۱ درصد و همچنین مدل رگرسیونی در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار می باشد که متغیر کیفیت حسابرسی با توجه به سطح معناداری (۰/۵۶۱) در جدول بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر منفی دارد و اما معنادار نمی باشد. بنابراین کیفیت حسابرسی بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر معناداری ندارد و فرضیه فرعی اول از فرضیه اصلی اول رد می گردد. همچنین متغیر اظهار نظر حسابرس با توجه به سطح معناداری (۰/۰۰۰) در جدول بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر مثبت و معنادار می باشد. بنابراین اظهار نظر حسابرس بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر معناداری دارد و فرضیه فرعی دوم از فرضیه اصلی اول تأیید می گردد. متغیر تأخیر گزارش حسابرسی در سال قبل با توجه به سطح معناداری

(۰/۰۰۰) در جدول بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر مثبت دارد و معنادار می باشد. بنابراین تأخیر گزارش حسابرسی در سال قبل بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر معناداری دارد و فرضیه فرعی سوم از فرضیه اصلی اول تأیید می گردد. متغیر تخصص حسابرس در صنعت با توجه به سطح معناداری (۰/۴۶۶) در جدول بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر منفی دارد و اما معنادار نمی باشد. بنابراین تخصص حسابرس در صنعت بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر معناداری ندارد و فرضیه فرعی چهارم از فرضیه اصلی اول رد می گردد. متغیر تداوم انتخاب حسابرس با توجه به سطح معناداری (۰/۲۹۴) در جدول بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر منفی دارد و اما معنادار نمی باشد. بنابراین تداوم انتخاب حسابرس بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر معناداری ندارد و فرضیه فرعی پنجم از فرضیه اصلی اول رد می گردد. متغیر حق الزحمه حسابرس با توجه به سطح معناداری (۰/۴۹۶) در جدول بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر منفی دارد و معنادار نمی باشد. بنابراین حق الزحمه حسابرس بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر معناداری ندارد و فرضیه فرعی ششم از فرضیه اصلی اول رد می گردد. متغیر ریسک گزارش دهی با توجه به سطح معناداری (۰/۰۰۱) در جدول بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر مثبت و معنادار می باشد. بنابراین ریسک گزارش دهی بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر معناداری دارد و فرضیه فرعی هفتم از فرضیه اصلی اول تأیید می گردد. متغیر استقلال حسابرس با توجه به سطح معناداری (۰/۰۴۷) در جدول بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر منفی دارد و اما معنادار می باشد. بنابراین استقلال حسابرس بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر معناداری دارد و فرضیه فرعی هشتم از فرضیه اصلی اول تأیید می گردد.

نتایج آزمون رگرسیون فرضیه اصلی دوم

با توجه به آماره F در جدول (۳) ۱۰۹.۶۱ می باشد می توان گفت که در سطح خطای ۱ درصد و همچنین مدل رگرسیونی در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار می باشد که متغیر متغیر درماندگی مالی با توجه به سطح معناداری (۰/۰۰۰) در جدول بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر مثبت دارد و معنادار می باشد. بنابراین درماندگی مالی بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر معناداری دارد و فرضیه فرعی اول از فرضیه اصلی دوم تأیید می گردد. متغیر اندازه شرکت با توجه به سطح معناداری (۰/۰۱۲) در جدول بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر منفی دارد و معنادار می باشد. بنابراین اندازه شرکت بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر معناداری دارد و فرضیه فرعی دوم از فرضیه اصلی دوم تأیید می گردد. متغیر اهرم مالی با توجه به

فرضیه اصلی دوم رد می‌گردد. متغیر ارتباطات سیاسی با توجه به سطح معناداری (۰/۰۶۰) در جدول بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر منفی و اما معنادار نمی‌باشد. بنابراین ارتباطات سیاسی بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر معناداری ندارد و فرضیه فرعی نهم از فرضیه اصلی دوم رد می‌گردد. متغیر بازده غیرعادی با توجه به سطح معناداری (۰/۶۸) در جدول بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر منفی و اما معنادار نمی‌باشد. بنابراین بازده غیرعادی بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر معناداری ندارد و فرضیه فرعی دهم از فرضیه اصلی دوم رد می‌گردد. متغیر تعیین تأثیر شاخص سهام شناور با توجه به سطح معناداری (۰/۰۲۹) در جدول بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر مثبت دارد و معنادار می‌باشد. بنابراین تعیین تأثیر شاخص سهام شناور بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر معناداری دارد و فرضیه فرعی یازدهم از فرضیه اصلی دوم تأیید می‌گردد.

۸- تحلیل مدل و آزمون فرضیه‌ها براساس معادلات ساختاری

برازش مدل های اندازه گیری

در برازش مدل اندازه گیری از معیار پایایی نیز استفاده شده است که از سه طریق، سنجش بارهای عاملی، آلفای کرون باخ و پایایی ترکیبی بررسی می‌گردد. مقدار ملاک برای مناسب بودن ضرایب بارهای عاملی ۰/۴ می‌باشد. چراکه هر چه این میزان در رابطه با یک سازه مشخص بیشتر باشد، آن شاخص سهم بیشتری در تبیین آن سازه ایفا می‌کند (هنسلر^۱ و همکاران، ۲۰۰۹)

سطح معناداری (۰/۳۲۹) در جدول بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر منفی دارد و معنادار نمی‌باشد. بنابراین اهرم مالی بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر معناداری ندارد و فرضیه فرعی سوم از فرضیه اصلی دوم رد می‌گردد. متغیر خبرهای خوب و بد با توجه به سطح معناداری (۰/۰۴۲) در جدول بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر مثبت دارد و اما معنادار می‌باشد. بنابراین خبرهای خوب و بد بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر معناداری دارد و فرضیه فرعی چهارم از فرضیه اصلی دوم تأیید می‌گردد. متغیر فرصت های سرمایه گذاری با توجه به سطح معناداری (۰/۸۱۹) در جدول بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر منفی دارد و اما معنادار نمی‌باشد. بنابراین فرصت های سرمایه گذاری بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر معناداری ندارد و فرضیه فرعی پنجم از فرضیه اصلی دوم رد می‌گردد. متغیر کیفیت افشا با توجه به سطح معناداری (۰/۰۰۰) در جدول بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر منفی دارد و معنادار می‌باشد. بنابراین کیفیت افشا بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر معناداری دارد و فرضیه فرعی ششم از فرضیه اصلی دوم تأیید می‌گردد. متغیر تجدید آرایه صورت های مالی با توجه به سطح معناداری (۰/۳۶۴) در جدول بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر مثبت دارد و اما معنادار نمی‌باشد. بنابراین تجدید آرایه صورت های مالی بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر معناداری ندارد و فرضیه فرعی هفتم از فرضیه اصلی دوم رد می‌گردد. متغیر کیفیت سود با توجه به سطح معناداری (۰/۴۳۶) در جدول بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر مثبت دارد و اما معنادار نمی‌باشد. بنابراین کیفیت سود بر تأخیر در گزارش حسابرسی تأثیر معناداری ندارد و فرضیه فرعی هشتم از

جدول (۴) برازش مدل اندازه گیری (بارعاملی)

سازه ها	زیرسازه	بار عاملی
معیارهای گزارش حسابرسی	کیفیت حسابرسی	-0.484
	اظهارنظر حسابرس	0.570
	تأخیر گزارش حسابرسی در سال قبل	0.916
	تخصص حسابرس در صنعت	-0.495
	تداوم انتخاب حسابرس	-0.424
	حق الزحمه حسابرس	-0.485
	ریسک گزارش دهی	-0.406
	استقلال حسابرس	-0.433
ویژگی های شرکتی	درماندگی مالی	0.633
	اندازه شرکت	0.439-
	اهرم مالی	-0.442

سازه ها	زیرسازه	بار عاملی
	خبرهای خوب	0.421
	خبرهای بد	-0.421
	فرصت های سرمایه گذاری	-0.438
	کیفیت افشا	0.822
	تجدید آرایه صورت های مالی	-0.416
	کیفیت سود	0.466
	ارتباطات سیاسی	0.480
	بازده غیرعادی	-0.424
	تأثیر شاخص سهام شناور	0.406

نشان دهنده تأثیر یک متغیر برون زا بر یک متغیر درون‌زا بوده است. بدین معنی که این شاخص توانایی پیش بینی کلی مدل را موردبررسی قرار می‌دهد؛ یعنی این که آیا مدل آزمون شده در پیش بینی متغیرهای پنهان درون زا موفق بوده است یا خیر. مطابق با جدول مقدار R^2 برای متغیر درون‌زای پژوهش محاسبه شده است که با توجه به مقادیر ملاک، میتوان مناسب بودن برازش مدل ساختاری پژوهش را تأیید نمود. لازم به ذکر است که این ضریب برای متغیرهای برون زا محاسبه نمی‌گردد.

جدول شماره ۵. مقدار R^2 و Q^2 سازه‌های مدل

معیار استون-گیزر (Q^2)	ضریب تعیین (R^2)	سازه
$\geq 0.15, 0.02$ و 0.35	≥ 0.67 و $0.33, 0.19$	سازه
0.474	0.5	معیارهای گزارش حسابرسی

با توجه به جدول شماره ۵، مقدار R^2 برای سازه‌های تاخیر در گزارش حسابرسی بیشتر از مقدار 0.33 است. همچنین، مقدار Q^2 نیز برای این سازه بیشتر از مقدار 0.35 به دست آمد که نشان از قدرت پیش‌بینی قوی مدل در خصوص این سازه‌ها داشته و برازش مناسب مدل ساختاری را تأیید می‌کنند.

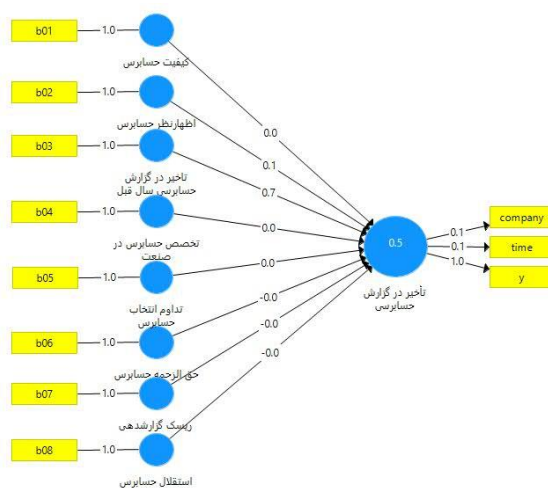
مدل نهایی جهت ارائه الگوی مناسب برای تأثیرگذاری بر تاخیر گزارش حسابرسی

مدل نهایی جهت فرضیه اصلی اول

$$ARL_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{ Auditor's report}_{it} + \beta_2 ARL_{it-1} + \beta_3 \text{ Reporting risk}_{it} + \beta_4 \text{ Auditor independence}_{it} + \varepsilon_{it}$$

که در آن β_0 ، عرض از مبدا؛ تاخیر در گزارش حسابرسی، ARL؛ اظهارنظر حسابرسی، Auditor's report؛ تاخیر در گزارش

۹- نتایج آزمون فرضیه‌ها با توجه به معادلات ساختاری معادلات فرضیه اصلی اول

نمودار (۱) معادلات ساختاری با توجه به بار عاملی

معیار معیار استون-گیزر (Q^2)

این معیار قدرت پیش‌بینی مدل را مشخص می‌سازد و مدلی که برازش بخش ساختاری قابل قبولی دارند، باید قابلیت پیش‌بینی شاخص‌های مربوط به سازه‌های درون‌زای مدل را داشته باشند (عباسی اسفنجانی، ۱۳۹۶)، که سه مقدار 0.15 ، 0.02 و 0.35 به ترتیب قدرت پیش‌بینی ضعیف، متوسط و قوی را مشخص می‌کنند. مقادیر R^2 و Q^2 در جدول شماره ۶، نشان داده شده است.

بخش مدل ساختاری برخلاف مدل‌های اندازه‌گیری پژوهش، به متغیرهای آشکار کاری ندارد، بلکه تنها متغیرهای پنهان پژوهش همراه با روابط میان آن‌ها بررسی می‌شود. اولین معیار برای بررسی برازش مدل ساختاری در یک پژوهش، ضرایب R^2 مربوط به متغیرهای درون‌زا (وابسته) مدل است. R^2 معیاری است که

مدل نهایی جهت ارائه الگوی مناسب برای تاثیرگذاری بر تاخیر گزارش حسابرسی

مدل نهایی جهت فرضیه اصلی دوم:

$$ARL_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{Financial Distress}_{it} + \beta_2 \text{SIZE}_{it} + \beta_3 \text{Good and bad news}_{it} + \beta_4 \text{Disclosure Quality}_{it} + \beta_5 \text{Floating stock index}_{it} + \epsilon_{it}$$

که در آن β_0 ، عرض از مبدا؛ تاخیر در گزارش حسابرسی، ARL؛ درماندگی مالی، Financial Distress؛ اندازه شرکت، SIZE؛ خبر خوب و بد، Good and bad news؛ کیفیت افشاء، Disclosure

Quality؛ شاخص سهام شناور، Floating stock index بنابراین با توجه به آزمون‌های صورت گرفته در این پژوهش مدل نهایی جهت فرضیه اصلی دوم تاثیر ویژگی‌های شرکتی بر تاخیر گزارش حسابرسی به شرح بالا مشخص گردید

برازش مدل ساختاری

ضرایب آلفای کرون باخ و پایایی ترکیبی نیز در صورتی که بالاتر از ۰/۷ باشد، حاکی از پایایی مناسب مدل می‌باشند. از آنجایی که ضریب پایایی عددی بین صفر تا یک می‌باشد که صفر نشانگر عدم وجود پایایی است و یک پایایی صد درصد را نشان می‌دهد. لذا هرچه میزان پایایی و آلفای کرون باخ به عدد یک نزدیک تر باشد بهتر است. با توجه به جدول مقادیر مربوط برای تمامی سازه‌ها بالاتر از ۰/۷ بوده که نشان دهنده پایایی مناسب مدل‌های اندازه‌گیری پژوهش است.

جدول (۷) ضریب آلفای کرونباخ

فرضیه	متغیرهای پنهان	ضریب آلفای کرونباخ	ضریب پایایی ترکیبی
فرضیه اول	معیارهای گزارش حسابرسی	0.776	0.731
فرضیه دوم	ویژگی‌های شرکتی	-0.739	0.793

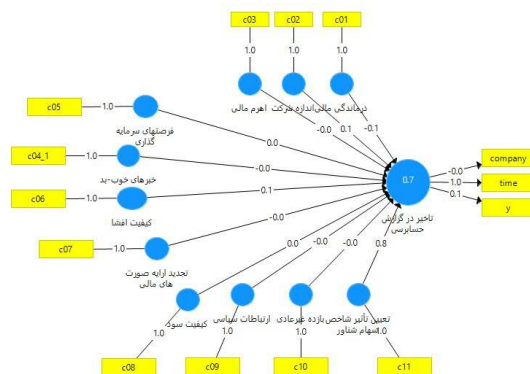
برازش کلی مدل

پس از بررسی بخش اندازه‌گیری و بخش ساختاری مدل، برازش کلی مدل از طریق معیار GOF انجام گرفت. این معیار از طریق رابطه شماره ۱، محاسبه گردید.

$$GOF = \sqrt{(\text{communality}) \times (R^2)}$$

حسابرسی سال قبل، ARL_{it-1}؛ ریسک گزارش دهی، Reporting risk، استقلال حسابرس، Auditor independence؛ بنابراین با توجه به آزمون‌های صورت گرفته در این پژوهش مدل نهایی جهت فرضیه اصلی اول تاثیر معیارهای گزارش حسابرسی بر تاخیر گزارش حسابرسی به شرح بالا مشخص گردید

معادلات فرضیه اصلی دوم

نمودار (۲) معادلات ساختاری با توجه به بار عاملی

معیار معیار استون-گیزر (Q²)

این معیار قدرت پیش‌بینی مدل را مشخص می‌سازد و مدل‌هایی که برازش بخش ساختاری قابل قبولی دارند، باید قابلیت پیش‌بینی شاخص‌های مربوط به سازه‌های درونزای مدل را داشته باشند (عباسی اسفنجانی، ۱۳۹۶)، که سه مقدار ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ به ترتیب قدرت پیش‌بینی ضعیف، متوسط و قوی را مشخص می‌کنند. مقادیر R² و Q² در جدول شماره ۶، نشان داده شده است.

جدول شماره ۶. مقدار R² و Q² سازه‌های مدل

سازه	ضریب تعیین (R ²)	معیار استون-گیزر (Q ²)
ویژگی شرکتی	۰/۱۹۹	۰/۱۹۹، ۰/۳۳، ۰/۶۷
		≥
		۰/۱۴۴

با توجه به جدول شماره ۶، مقدار R² برای سازه‌های تاخیر در گزارش حسابرسی (ویژگی شرکتی) بیشتر از مقدار ۰/۱۹۹ است. همچنین، مقدار Q² نیز برای این سازه کمتر از مقدار ۰/۳۵ به دست آمد که نشان از قدرت کمتری نسبت به مدل اول در خصوص پیش‌بینی مدل در خصوص این سازه‌ها داشته و برازش مناسب مدل ساختاری را تأیید می‌کنند.

رابطه شماره ۱. فرمول مقدار GOF

به طوری که (communality) نشان دهنده میانگین مقادیر اشتراکی هر سازه است و (R^2) نیز مقدار میانگین مقادیر R^2 سازه های درونزای مدل است. مقدار معیار GOF برای مدل پژوهش برابر با ۰/۷۳۱ و ۰/۷۹۳ به دست آمد که این عدد با توجه به سه مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای GOF، نشان از برازش کلی قوی مدل دارد.

جدول (۸) نتایج مربوط به آزمون فرضیه پژوهش

نتیجه آزمون فرضیه	آماره t	ضریب مسیر	مسیر
رد فرضیه	0.107	0.003-	کیفیت حسابرسی -> تأخیر در گزارش حسابرسی
تأیید فرضیه	4.973	0.114	اظهار نظر حسابرسی -> تأخیر در گزارش حسابرسی
تأیید فرضیه	31.887	0.673	تأخیر در گزارش حسابرسی سال قبل -> تأخیر در گزارش حسابرسی
رد فرضیه	0.614	0.013-	تخصص حسابرسی در صنعت -> تأخیر در گزارش حسابرسی
رد فرضیه	0.845	0.025-	تداوم انتخاب حسابرسی -> تأخیر در گزارش حسابرسی
رد فرضیه	0.733	-0.016	حق الزحمه حسابرسی -> تأخیر در گزارش حسابرسی
تأیید فرضیه	2.231	0.05	ریسک گزارشدهی -> تأخیر در گزارش حسابرسی
تأیید فرضیه	1.209	-0.025	استقلال حسابرسی -> تأخیر در گزارش حسابرسی
تأیید فرضیه	4.531	0.115	درماندگی مالی -> تأخیر در گزارش حسابرسی
تأیید فرضیه	4.045	0.063-	اندازه شرکت -> تأخیر در گزارش حسابرسی
رد فرضیه	1.758	-0.042	اهرم مالی -> تأخیر در گزارش حسابرسی
تأیید فرضیه	2.496	0.039	خبرهای خوب-بد -> تأخیر در گزارش حسابرسی
رد فرضیه	0.277	0.004	فرصتهای سرمایه گذاری -> تأخیر در گزارش حسابرسی
تأیید فرضیه	3.574	0.089-	کیفیت افشا -> تأخیر در گزارش حسابرسی
رد فرضیه	0.194	-0.003	تجدید آرایه صورت های مالی -> تأخیر در گزارش حسابرسی
رد فرضیه	0.649	0.011	کیفیت سود -> تأخیر در گزارش حسابرسی
رد فرضیه	0.238	-0.004	ارتباطات سیاسی -> تأخیر در گزارش حسابرسی
رد فرضیه	1.742	-0.027	بازده غیرعادی -> تأخیر در گزارش حسابرسی
تأیید فرضیه	83.086	0.82	شاخص سهام شناور -> تأخیر در گزارش حسابرسی

در بورس اوراق بهادار تهران با توجه به معادلات رگرسیونی و معادلات ساختاری انجام گرفت تا بتوان عوامل موثر بر تاخیر در گزارش حسابرسی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران شناسایی گردند. در این تحقیق که به ارائه الگوی از اثر معیارهای گزارش حسابرسی و ویژگی های شرکتی بر تاخیر در گزارش حسابرسی با توجه به معادلات ساختاری پرداخته شده است. از سه آزمون استنباطی جداگانه برای تکمیل و ارائه مدل استفاده شده است که پس از آزمون های مورد نظر مدل نهایی و متغیرهایی که تایید و معنادار شده اند در مدل نهایی ارائه شده است.

نتایج حاصل از آزمون فرضیه ها با استفاده از اطلاعات مربوط به ۱۴۸ شرکت از شرکت های موجود در بورس اوراق بهادار تهران طی سال های ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۷ نشان می دهد. در مرحله اول با استفاده از نرم افزار stata آزمون رگرسیون انجام شده فرضیه اصلی

همان طور که در جدول بالا مشخص شده است ضریب مسیر بین متغیرهای فرضیه اصلی اول (معیارهای گزارش حسابرسی) اظهار نظر حسابرسی، تأخیر در گزارش حسابرسی سال قبل، ریسک گزارشدهی و استقلال حسابرسی و همچنین آماره آن نشان از تایید ارتباط بین آنها با متغیر تأخیر گزارش حسابرسی می دهد. ضریب مسیر بین متغیرهای فرضیه اصلی دوم (ویژگی های شرکت) درماندگی مالی، اندازه شرکت، خبرهای خوب-بد، کیفیت افشا و تأثیر شاخص سهام شناور همچنین آماره آن نشان از تایید ارتباط معنادار بین آنها با متغیر تأخیر گزارش حسابرسی می دهد.

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف ارائه الگوی از اثر معیارهای گزارش حسابرسی و ویژگی های شرکتی بر تاخیر در گزارش حسابرسی

و نگرش تردیدحرفه ای را افزایش داده و در زمان بندی برنامه ریزی و ارزیابی نتایج و تهیه گزارشات اثرگذار می باشد. متغیر تاخیر در گزارش حسابداری سال قبل با تاخیر در گزارش حسابداری (امسال) تاثیر مثبت معنی داری دارد. دلیل آن این است که شرکتها معمولا با همان سرعت و آهنگ قبلی اقدام به گزارش گری مالی میکنند و شرکتهایی که در سالهای قبل تاخیر در گزارش حسابداری داشته اند احتمال بیشتری وجود دارد که تاخیر در گزارش حسابداری را مجددا در سالهای پیش رو تجربه نمایند که با تحقیقات مهدوی و جمالیان پور (۱۳۸۹) همخوانی دارد. متغیر کیفیت حسابداری (اندازه موسسه حسابداری) تاثیری بر تاخیر در گزارش حسابداری نداشت که مغایر با تحقیقات اشتون و همکاران (۱۹۸۷) و هنوک (۲۰۰۵) میباشد. دلیل این مغایرت این است که در پژوهشهای خارجی از موسسات حسابداری پنج بزرگ (big five) به عنوان معتبرترین موسسات حسابداری استفاده شده در حالی که در ایران سازمان حسابداری به لحاظ اعتبار بین المللی، تجربه و نیروی متخصص و... تفاوت زیادی با موسسات خارجی پنج بزرگ دارد. فرخ برزیده (۱۳۸۵). نتایج پژوهش شواهد قابل اتکایی از تاثیر تخصص حسابرس در صنعت و دوره تصدی حسابداری بر کاهش تاخیر در گزارش حسابداری ارائه نداد که از این نظریا یافته های احسان و بویان (۲۰۱۱) و اشتون و همکاران (۱۹۸۷) مغایرت دارد. اما با تحقیقات کرمی و کریمیان (۲۰۱۷) مطابقت مینماید. احتمالا دلیل آن این است که شرایط مناسبی برای حسابرسان متخصص صنعت در خلق ایده های سازنده و ارزش آفرینی به صاحبکاران صنایع مختلف و در دوره های تصدی گری مهیا نیست. حق الزحمه حسابداری تاثیری بر تاخیر در گزارش حسابداری نداشت که مغایر با تحقیقات ساتیاوان و آیسپاهتوراهمی (۲۰۲۰) دارد. دلیل آن را میتوان اینگونه استدلال کرد که حق الزحمه در شرکتهای بورسی ایران بیشتر از تابی از روابط بین حسابرس و صاحبکار است و نشان از کیفیت بالای خدمات حسابداری نمی باشد.

۲) تحلیل نتایج فرضیه های مربوط به متغیرهای ویژگی های شرکتی:

باتحلیل نتایج بدست آمده از ویژگیهای شرکتی، میتوان تاثیر متغیر در ماندگی مالی بر تاخیر در گزارش حسابداری را استنتاج نمود. دلیل آن این است که شرکت هایی که وضعیت مالی ضعیف دارند چون احتمال ورشکستگی در آنها بالاست حسابرس را در معرض خطر حسابداری بیشتری قرار می دهند و بنابراین، تاخیر در گزارش حسابداری افزایش می یابد که همراستا با تحقیقات قبلی حبیب و بویان (۲۰۱۱)، ویوک و میونگسو (۲۰۱۱) میباشد. متغیر اندازه شرکت تاثیر منفی معنی داری بر تاخیر در گزارش حسابداری دارد که همراستا با تحقیقات

اول متغیرهای (معیارهای گزارش حسابداری) اظهار نظر حسابرس، تاخیر در گزارش حسابداری سال قبل، ریسک گزارشدهی و استقلال حسابرس تاثیر معناداری بر تاخیر گزارش حسابداری دارد. همچنین در فرضیه اصلی دوم متغیرهای (ویژگیهای شرکت) در ماندگی مالی، اندازه شرکت، خبرهای خوب-بد، کیفیت افشا و شاخص سهام شناور تاثیر معناداری بر تاخیر گزارش حسابداری دارد.

در مرحله دوم متغیرهای هر فرضیه اصلی را به صورت جداگانه در معادلات ساختاری با استفاده از نرم افزار PLS مشخص گردید که ضریب مسیر (بار عاملی) بین متغیرهای فرضیه اصلی اول (معیارهای گزارش حسابداری) اظهار نظر حسابرس، تاخیر در گزارش حسابداری سال قبل، ریسک گزارشدهی و استقلال حسابرس و همچنین آماره آن نشان از تایید ارتباط بین آنها با متغیر تاخیر گزارش حسابداری می دهد. ضریب مسیر بین متغیرهای فرضیه اصلی دوم (ویژگیهای شرکت) در ماندگی مالی، اندازه شرکت، خبرهای خوب-بد، کیفیت افشا و تاثیر شاخص سهام شناور همچنین آماره آن نشان از تایید ارتباط معنادار بین آنها با متغیر تاخیر گزارش حسابداری می دهد. بنابراین متغیرهایی که در تاخیر گزارش حسابداری تاثیر معناداری داشته اند در مدل نهایی مشخص گردیدند.

۱) تحلیل نتایج فرضیه های مربوط به معیارهای گزارش حسابداری:

باتحلیل نتایج بدست آمده از معیارهای گزارش حسابداری در پژوهش حاضر می توان تاثیر معنی داری متغیر اظهار نظر حسابرس بر تاخیر در گزارش حسابداری را استنتاج نمود. دلیل آن این است که شرکتها مایلند از حسابرس گزارش حسابداری مقبول دریافت کنند لذا در زمان ارائه گزارش حسابداری غیر مقبول مدیریت این شرکتها تلاش میکنند از بندهای گزارش حسابداری بکاهدنیا نظر حسابرس را عوض کنند که درگیری بین حسابرس و صاحبکار تاخیر در گزارش حسابداری را به همراه دارد. که با نتایج تحقیقات احمد و کمروالدین (۲۰۰۳)، سیمنت و همکاران (۱۹۹۵) و مراداجاق و اورین آلتوک از دن (۲۰۱۸) همراستا است. متغیر ریسک گزارش دهی ارتباط مثبت معنی داری بر تاخیر در گزارش حسابداری داشت و دلیل آن بالابودن نسبت موجودی ها و بدهی ها بر کل دارایی هاست که حسابرس را مجاب میکند در پایان سال آزمونهای بیشتری انجام دهد و بررسی کردن آن دشواریهای زیادی برای حسابرس دارد که تاخیر در گزارش حسابداری را موجب می شود. متغیر استقلال حسابرس تاثیر منفی معنی داری بر تاخیر در گزارش حسابداری داشت که توانایی حسابرس را برای درستکاری و حفظ بی طرفی

(اشتون و همکاران، ۱۹۸۷؛ العجمی، ۲۰۰۸) وفوجیانتی و ایندرا ساتریا (۲۰۲۰) می‌باشد که بیان نمودند که شرکت های بزرگ سیستم های کنترل داخلی قوی داشته و از کارمندان با تجربه تر و حرفه ای تری برخوردارند که در نتیجه حسابرسان بیشتر می‌توانند بر کارهای آنان اعتماد نمایند. از سویی میتوان استدلال نمود مدیران شرکتهای بزرگ، برای انتشار هرچه سریعتر صورتهای مالی تحت فشار باشند که این امر نیز منجر به تلاش آنها برای انجام سریعتر حسابرسی می‌شود. متغیر اخبار خوب و بد تاثیر معنی داری بر تاخیر در گزارش حسابرسی داشت نتایج نشان داد شرکت هایی که دارای اخبار خوبی هستند، نسبت به شرکت هایی که اخبار بدی دارند، تاخیر در گزارش حسابرسی پایین تری دارند و گزارشات خود را زودتر ارایه مینمایند که با تحقیقات (سیمنت و همکاران، ۱۹۹۵؛ العجمی، ۲۰۰۸) مطابقت مینماید که اظهار نمودند اخبار خوب، بسیار سریع تر از اخبار بد منتشر می‌شود. دلیل آن این است که اخبار خوب نسبت به اخبار بد تحت بررسی و موشکافی کمتری قرار می‌گیرد. متغیر کیفیت افشا نیز از عوامل تاثیر گذار بر تاخیر در گزارش حسابرسی بود نتایج پژوهش نشان داد شرکتهایی که کیفیت افشا در آنها بالاست تاخیر در گزارش حسابرسی کمتری دارند. دلیل تاثیر گذاری کیفیت افشا این است که حسابرسان در خصوص کیفیت اطلاعات حسابداری و کیفیت افشا اظهار نظر می‌نمایند، لیکن میزان کیفیت این اطلاعات بر برنامه ریزی، حجم کار، زمان و هزینه حسابرسی اثرگذار خواهد بود و متعاقبا کاهش زمان حسابرسی، هدفی است که به سود تمام ذینفعان (استفاده کنندگان، شرکت و حسابرسان) می‌باشد. از یک سو، ارائه اطلاعات به موقع به استفاده کنندگان سبب اخذ تصمیم های مناسب تر از سوی ایشان می‌گردد. از سوی دیگر، کیفیت افشای اطلاعات و اتمام عملیات حسابرسی در زمان مناسب باعث کاهش هزینه های شرکت، افزایش سود شرکت و در نهایت افزایش اعتبار شرکت در نزد عموم می‌گردد و حسابرسان نیز با اتمام عملیات حسابرسی با تاخیر کمتر سبب افزایش بازده و بهره‌وری و در نهایت کسب فرصت برای اخذ کارهای جدید می‌گردند. لذا کیفیت افشای اطلاعات حسابداری، از عوامل مؤثر در تعیین زمان بندی حسابرسی، مورد توجه گروه کثیری از عموم و استفاده کنندگان اطلاعات حسابداری می‌باشد. مطابق نتایج تحقیق اهرم مالی تاثیر بر تاخیر در گزارش حسابرسی نداشت که مطابق با مطالعات لونیستس و همکاران (۲۰۰۵) وفوجیانتی و ایندرا ساتریا (۲۰۲۰) و مغایر با تحقیقات العجمی (۲۰۰۸) دارد. استدلال بر این است که بعضا از شرکتهای از ظرفیت استقراض شرکت در جهت فعالیتهای مستقیم عملیاتی و فرصت های جدید سرمایه گذاری استفاده نمیکنند. متغیر فرصت های سرمایه گذاری

تاثیری بر تاخیر در گزارش حسابرسی نداشت که مغایر با تحقیقات فام و همکاران (۲۰۱۴) می باشد که اظهار نمودند فرصت های سرمای گذاری منجر به افزایش ریسک عدم کشف تحریفات مدیریت میشود و دامنه کار حسابرسی را افزایش داده و تاخیر در گزارش حسابرسی را به همراه دارد. متغیر ارتباطات سیاسی تاثیر بر تاخیر در گزارش حسابرسی نداشت. که مغایر با تحقیقات ساتیاوان و آیسیا هتورا همی (۲۰۲۰) میباشد که بیان نمودند مدیران از طریق روابط سیاسی به صورت فرصت طلبانه به نفع خود استفاده میکنند. متغیر تجدید ارایه صورتهای مالی بر تاخیر در گزارش حسابرسی تاثیر معنی داری نداشت. دلیل آن وفور تجدید ارایه صورتهای مالی در ایران و عدم وجود مقررات محدود کننده موجب کاهش بار اطلاعاتی موثر بوده و تاثیر بر زمان ارایه گزارش حسابرسی ندارد. متغیر کیفیت سود بر تاخیر در گزارش حسابرسی تاثیر معنی داری نداشت که مغایر با تحقیقات دابورو یاگو (۲۰۱۸) میباشد. علت آن عدم بار اطلاعاتی زمینه بالقوه رشد سود و میزان احتمال سودهای آتی در بازار که پیش بینی شرکتهای را از توان سودآوری دشواری نماید. متغیر بازده غیرعادی هم تاثیر بر تاخیر در گزارش حسابرسی نداشت که با تحقیقات لستاری و نوریانتو (۲۰۱۸) مطابقت مینماید.

استدلال پژوهش بر این است که به دلیل عدم کارآمدی بازار، تفاوت در محیط حسابرسی با سایر کشورها، استفاده از تعاریف متفاوت برای سنجش متغیرها، عدم شفافیت فضای اطلاعاتی و به دلیل شرایط اقتصادی و سیاسی حاکم بر کشور، بر بعضی از متغیرهای مدل اثر سویی داشته است.

بر اساس نتایج به دست آمده از پژوهش حاضر ضمن توجه به تاثیر متغیرهای گزارش حسابرسی و ویژگی های شرکت بر تاخیر در گزارش حسابرسی به شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار در هر صنعت پیشنهاد می‌شود که دقت نظر و اعمال کنترل های اضافی بر شرکتهایی که دارای سرعت گزارشگری پایینی هستند، توجه و اهمیت ویژه داده شود. و مسؤلان بازار سرمایه باید با وضع قوانین و مقررات سختگیرانه تری در جهت بهبود بموقع بودن گزارش های مالی گام بردارند. اهمیت به معیارهای گزارش حسابرسی در این تحقیق باعث دقت بیشتر در انجام نقش حسابرسان شده و توجه به ویژگی های شرکت منجر به کاهش زمان حسابرسی شده و در نهایت تأخیر در گزارش حسابرسی را بهبود می بخشد. ضمنا به سرمایه گذاران پیشنهاد می‌شود که در هنگام تصمیم گیری های خود به هنگام تجزیه و تحلیل برای خرید سهام شرکت ها به نتیجه این پژوهش توجه داشته باشند.

به منظور انجام پژوهش های آتی پیشنهاد می‌گردد این پژوهش به تفکیک صنایع بررسی شده تا ضمن دست یافتن به ویژگیهای

صنایع والزامات قانونی در هر صنعت خاص نتایج قابل استفاده بدست آید.

* صادقی حسن آبادی، حسن (۱۳۸۸). عوامل تأثیرگذار بر زمان صدور گزارش حسابرسی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی.

* ملایمنی، وحید، مرفوع، محمد (۱۳۹۴). رابطه بین کیفیت افشای اطلاعات و تاخیر در زمان صدور گزارش حسابرسی، مطالعات تجربی حسابداری مالی، شماره ۴۵، ص: ۷۱-۵۱.

* مرادی، مهدی، پورحسینی، سیدمهدی (۱۳۸۸). بررسی رابطه‌ی بین برخی ویژگی‌های مالی و غیرمالی و مدت زمان اجرا و تکمیل عملیات حسابرسی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مجله تحقیقات حسابداری، شماره اول، صص: ۱۶۸-۱۸۵

* مهدوی، غلامحسین؛ جمالیان پور، مظفر (۱۳۸۹). بررسی عوامل موثر بر سرعت گزارشگری مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پژوهش‌های حسابداری مالی، شماره ۴، ص: ۱۰۸-۸۹.

* واعظ، سیدعلی؛ احمدی، وریا (۱۳۹۳). بررسی رابطه بین دو عامل حق الزحمه حسابرسی و تغییر حسابرس با تأخیر در ارائه گزارش حسابرسی شرکت های دارویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار، فصلنامه حسابداری سلامت، سال سوم، شماره دوم، ص: ۹۵-۷۷.

* Al-Ajmi, J. (2008), "Audit and reporting delays: evidence from an emerging market", *Advances in Accounting*, Vol. 24 No. 2, pp. 217-226.

* Ahmad, R., & Kamarudin, K. (2003). Audit delay and the timeliness of corporate reporting: Malaysian evidence, In: *Communication Hawaii International Conference on Business*, Hawaii, USA 18-21 June 2003.

* Arel, B. Brody, R.G. & Pany, K. (2005). Audit firm rotation and audit quality. *The CPA Journal*, 75(1), 36-39.

* Ashbaugh-Skaife, H., Collins, D.W., Kinney Jr., W.R., et al. (2008) The Effect of SOX Internal Control Deficiencies and Their Remediation on Accrual Quality. *The Accounting Review*, 83, 217-250.

* Ashton, R.H., Willingham, J.J. and Elliott, R.K. (1987), An empirical analysis of audit delay, *Journal of Accounting Research*, Vol. 25 No. 2, pp. 275-292

* Bamber, E.M., Bamber, L.S. and Schoderbek, M.P. (1993), Audit structure and other determinants of audit report lag: an empirical analysis, *Auditing: A Journal of Practice and Theory*, Vol. 12 No. 1, pp. 1-23

* Behn, B.K., Searcy, D.L. and Woodroof, J.B. (2006), A within firm analysis of current and expected future audit lag determinants, *Journal of Information Systems*, Vol. 20 No. 1, pp. 65-86

* Blankley, A. I., Hurtt, D. N., & MacGregor, J. E. (2014). The relationship between audit report lags and future restatements. *Auditing: A Journal of Practice and Theory*, 33(2), 27-57.

* Bryant-Kutcher, L., E. Peng, and K. Zvinakis. (2007). The Impact of the Accelerated Filing Deadline on

فهرست منابع

* ابراهیمی کردلر علی؛ الهام حسنی اذر داریانی (۱۳۸۵). بررسی مدیریت سود در زمان عرضه اولیه سهام به عموم در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران دوره ۱۳، شماره ۳، پاییز ۱۳۸۵

* برزیده، فرخ؛ معیری، مرتضی، (۱۳۸۵)، عوامل موثر بر به موقع بودن گزارش حسابرسی، مطالعات حسابداری، ۱۶: ۷۰-۴۳.

* بادآور نهنندی، یونس؛ تقی زاده، وحید (۱۳۹۲). بررسی ارتباط بین کیفیت حسابرسی و کارآیی سرمایه گذاری، بررسی های حسابداری و حسابرسی، دوره ۲۰، شماره ۲، ص: ۱۹-۴۲.

* بزرگ اصل موسی حسین رجب دری منوچهر خرمین (۱۳۹۷). بررسی عوامل مؤثر بر انتشار به هنگام گزارش حسابرسی. دانش حسابداری سال نهم بهار ۱۳۹۷ شماره ۳۲

* حاضری نیری هاتف فرزاد رحیم زاده سیامک شکوهی فرد (۱۳۹۸). بررسی اثر تاخیر گزارش حسابرسی بر نوسانات قیمت سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. دوره ۹، شماره ۲ - شماره پیاپی ۳۳ صفحه ۸۱-۹۸

* خدامرادی، سعید، شیخ، محمد جواد، ابریشمی، موحد، مهدی (۱۳۹۲). بررسی عوامل مؤثر بر تأخیر گزارشگری مالی میان دوره‌ای، مطالعه تجربی: بورس اوراق بهادار تهران، مجله پژوهش‌های تجربی حسابداری، سال سوم، شماره ۱۰، صص ۷۱-۸۸

* سجادی، حسین و رامین قربانی، (۱۳۹۰)، رابطه بین ویژگی‌های خاص شرکت‌ها و تعدیلات سنواتی آن‌ها، پژوهش‌های تجربی حسابداری مالی، سال ۱، شماره ۲، صص ۶۲-۷۵

* علوی طبری، سید حسین و عارف منش، زهره. (۱۳۹۲). بررسی رابطه تخصص صنعت حسابرس و تأخیر در ارائه گزارش حسابرسی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. دانش حسابداری، شماره ۱۴ (۴)، صص ۷-۲۶

* رضایی، فرزین، و سعادت، کمال الدین. (۱۳۹۳) "اثر حمایت سیاسی بر سطح نگهداشت موجودی نقد شرکت ها". کنفرانس بین المللی حسابداری، اقتصاد و مدیریت مالی ۴-۵.

- Journal of International Accounting, Auditing and Taxation, Vol 20 No. 1, pp. 32-44
- * Jensen, M.C., and Meckling W.H., (1976); "Theory of the firm: managerial behavior, agency costs and ownership structure", Journal of Financial Economics (October): 305-360.
 - * Knechel, W. R. and J.L. Payne, (2001) "Additional evidence audit report lag." Auditing :A Journal of Practice and Theory ,20(1) :137-146.
 - * Klein, A. (2002). Audit committee, board of director characteristics, and earnings management. Journal of accounting and economics, 33(3), 375-400.
 - * Krishnan, J., & Yang, J. S. (2009). Recent trends in audit report and earnings announcement lags. Accounting Horizons, 23(3), 265-288.
 - * Kend Michael. (2008). Client industry audit expertise: towards a better understanding. Pacific Accounting Review, Vol. 20, PP. 49-62
 - * Kross, W. (1982). Profitability, earnings announcement time lags, and stock prices, Journal of Business Finance and Accounting, Vol 9, pp.313-328.
 - * Kwon, S.Y., Lim, C.Y. and Tan, P.M.-S. (2007), Legal systems and earnings quality: the role of auditor industry specialization, Auditing: A Journal of Practice and Theory, Vol. 26 No. 2, pp. 25-55
 - * Lai, K. W. (2019). Audit report lag, audit fees, and audit quality following an audit firm merger: Evidence from Hong Kong. Journal of International Accounting, Auditing and Taxation, 36, 100271.
 - * Lee, H-Y., Mandel, V. and Son, M. (2009), Dolegthy audit tenure and the provision of non-audit services by the external auditor reduce audit report lags?, International Journal of Auditing, Vol. 13 No. 2, pp. 87-104
 - * Leventis, S., Sweetman, P. & Caramanis, C. (2005). "Determinants of Audit report lag: some evidence from the Athens stock Exchange" , International Journal of auditing, 45-58
 - * Li, E., and K. Ramesh. (2009). Market reaction surrounding the filing of periodic SEC reports. The Accounting Review, 84 (4): 1171-1208.
 - * Lin, K. J., Karim, E. K. & Carter, C. (2015). Why does China's stock market have highly synchronous stock price movements? An information supply perspective Advances in Accounting, 31(1), 68-791.
 - * Lestari, S., & Nuryanto M. (2020). Factors Affecting the Audit Delay and its Impact on Abnormal Return in Indonesia Stock Exchange. International Journal of Recent Technology and Engineering, 8(6), 48.
 - * Lambert, Tamara A., Jones, Keith L., Brazel, Joseph F (2013). Unintended consequences of accelerated filings: Are involuntary reductions in audit delay associated with reductions in earnings quality? Working Paper. Online at www. ssn. com.
 - * Modigliani, F., & Miller, M. H. (1958). The cost of capital, corporation finance and the theory of investment. The American economic review, 48(3), 261-297.
 - * Modigliani, F., & Miller, M. H. (1963). Corporate income taxes and the cost of capital: a correction. The American economic review, 53(3), 433-443.
 - * Timeliness of 10-K Filings. Working paper, Colorado State University.
 - * Chambers, A.E. and Penman, S.H. (1984), Timeliness of reporting and the stock price reaction to earnings announcements, Journal of Accounting Research, Vol. 22 No. 1, pp. 21-47
 - * Chan, A.M.Y., Liu, G., Sun, J. (2013). Independent audit committee members' board tenure and audit fees. Accounting and Finance, 53(4), 29-47.
 - * Dao, Mai and Pham, Trung. (2014). Audit tenure, auditor specialization and audit report lag. Managerial Auditing Journal, vol. 29(6), pp. 490-512
 - * Dabor, A., & Uyagu, B. (2018). Abnormal Audit Delay and Earnings Quality in Nigerian Banking. Sriwijaya International Journal of Dynamic Economics and Business, 2(2), 99
 - * Durand, G. (2019). The determinants of audit report lag: a meta-analysis. Managerial Auditing Journal.
 - * Dunn K. and B.W. Mayhew and Morsfield, S. G. (2000). Auditor industry specialization and client disclosure quality. Contemporary Accounting Research, Vol. 17, pp: 183-198.
 - * Fujianti, L., & Satria, I. (2020). Firm Size, Profitability, Leverage as Determinants of Audit Report Lag: Evidence From Indonesia. International Journal of Financial Research, 11(2), 61.
 - * Fan JP, Wong TJ, Zhang T. (2007). Politically connected CEOs, corporate governance, and postIPO performance of China's newly partially privatized firms. Journal of Financial Economics, 84(2):330-357.
 - * Jaggi, B. & Tsui, J. (1999). Determinants of audit lag: Further evidence from Hong Kong, Accounting and Business Research, Vol 30, No.1, pp. 17- 28.
 - * Johnson, L.E. (1998), "Further evidence on the determinants of local government audit delay", Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management, Vol. 10 No. 3, pp. 375-397.
 - * Gibbins, M., S. Salterio, and A. Webb. (2001). Evidence from auditor-client management negotiation concerning client's financial reporting. Journal of Accounting Research, 39 (3): 535-563.
 - * Gholamreza, K., Karimiyan, T., & Salati S. (2017). Auditor Tenure, Auditor Industry Expertise, and Audit Report Lag: Evidence of Iran. Iranian Journal of Management Studies, 10(3), 641.
 - * Givoly, D., & Palmon, D. (1982). Timeliness of annual earnings announcements: Some empirical evidence. Accounting review, 486-508.
 - * Green, W. (2008), Are industry specialists more efficient and effective in performing analytical procedures? A multi-stage analysis, International Journal of Auditing, Vol. 12 No. 3, pp. 243-260
 - * Henseler, J., Ringle, C.M., & Sinkovics, R. (2009). "the use of partial least squares path modeling in international marketing". Advances in international marketing, 20, 277-319
 - * Henock Louis. Acquirers abnormal return , Audit firm size and the small auditor clientele effect, The Journal of accounting and economics 2005.
 - * Habib, A. and Bhuiyan, M.B.U. (2011), Audit firm industry specialization and the audit report lag,

- * Watts, R.L. and J. L. Zimmerman.(1986). Positive Accounting Theory. Prentice-Hall Inc, \Englewood Cliffs, N.J
- * Muhammad Rifqi Abdillah, Agus Widodo Mardijuwono and Habiburrochman Habiburrochman(2019). The effect of company characteristics and auditor characteristics to audit report lag.Asian Journal of Accounting ResearchVol. 4 No. 1, 2019pp. 129-144 Emerald Publishing Limited 2443-4175
- * Owoso, V.E., Messier, W.F. and Lynch, J.G. (2002), Error detection by industry-specialized teams during sequential audit review, Journal of Accounting Research, Vol.40 No.۳, pp.۸۸۳-۹۰۰
- * Myers, J., Myers, L. and T. Omer. (2003). Exploring the term of the auditor client relationship and the quality of earnings: A case for mandatory auditor rotation?, The Accounting Review 78 (3):pp. 779-800
- * Ocak, M., & Altuk-Özden, E. (2018). Signing Auditor-Specific Characteristics And Audit Report Lag: A Research From Turkey. The Journal of Applied Business Research, 34(2), 277.
- * Owusu-Ansah, S. (2000), “Timeliness of corporate financial reporting in emerging capital markets: empirical evidence from the Zimbabwe Stock Exchange”, Accounting and Business Research Vol. 30 No. 3, pp. 241-254.
- * Peterson, M. A. (1994). Cash flow variability and firm’s pension choice: A role for operating leverage. Journal of Financial Economics, 36(3), 361-383.
- * Praditya dan Fitriany (2013), “Analisis Faktor-Faktor yang MempengaruhiKetepatan Wak Penyampaian Laporan Keuangan di Indonesia”, Simposium Nasional Akuntansi, Vol. XVI.
- * Sudana, I. (2011), “Manajemen Keuangan Perusahaan: Teori dan Praktik”.
- * Satyawan, M., & AisyahTurahmami (2020). Impact of Company size, Political Connections, Audit Opinion and Fees on Audit Report Lag in Indonesia. SSRG International Journal of Economics and Management Studies, 7(6), 133.
- * Samaha, K., & Khlif, H. (2017). Audit-related attributes, regulatory reforms and timely disclosure. Journal of Financial Reporting and Accounting.
- * Simnett, R. Aitken, M. & Choo, F. (1995). The determinants of audit delay, Advances in Accounting, Vol 13, pp. 1–20.
- * Soltana, N., Harjinder, S., Vander, Z. (2014). Audit committee characteristics and audit report lag. International Journal of Auditing, 19, 57-130.
- * Shard, K. (2016). The Timeliness of Quarterly Financial Reports of Companies in Malaysia. Working Paper.
- * Vivek, M., Myungsoo, S. (2011). Do audit delays affect client retention? Managerial Auditing Journal, Vol 26, No.1, pp.32 – 50.
- * Wang, X., Du, R.R.: Determinants and effects of corporate information disclosure. Account. Res. Mon. 237,64–67 (2005)
- * Whittred, G., and Zimmer, I. (1984). Timeliness of financial reporting and financial distress, The Accounting Review, Vol 55 (July), pp. 287-295.

Accounting Knowledge & Management Auditing

Vol. 12/ No. 46/ Summer 2023

Presenting a Pattern for the Effect of Measures of Audit Report and Company Characteristics on Audit Report Lag given Structural Equations

Mohammad Reza Ebrati

Ph.D Student, Department of Accounting, Urmia Branch, Islamic Azad University, Urmia, Iran
ebratimohamadreza@yahoo.com

Jamal Bahri Sales

Associate Professor, Department of Accounting, Urmia Branch, Islamic Azad University, Urmia, Iran
J.bahri@iaurmia.ac.ir

Saied Jabbarzadeh Kangarloie

Associate Professor, Department of Accounting, Urmia Branch, Islamic Azad University, Urmia, Iran
jabbarzadeh.s@gmail.com

Ali Ashtab

Assistant Professor, Department of Accounting, Urmia University, Urmia, Iran
a.ashtab@urmia.ac.ir

Abstract

The efficiency of financial reporting is considered as one of the important features of annual reporting quality. It is usually hidden in the timeliness of accounting information, which is among the qualitative characteristics of accounting information. The usefulness of information disclosed by companies reduces as lag increases. The objective of this research is to present a pattern for the effect of measures of audit report and company characteristics on audit report lag given structural equations in companies listed on the Tehran Stock Exchange. In the research, the independent variables are measures of audit report and company characteristics, and the dependent variable is audit report lag. The research method is applied-correlational. Data was collected from 148 companies listed on the Tehran Stock Exchange in the time period of 2011 to 2018, and analyzed by Stata 12, SPSS and Smart-PLS. The method used for collecting data was from the Rahavardnovin software. Also, the hypotheses were tested by the multivariate linear regression test and structural equations. According to the results from testing the hypotheses, measures of audit report (auditor's opinion, last year's audit report lag, reporting risk and auditor independence) and corporate characteristics (financial distress, company size, good and bad news, disclosure quality, and float index) have significant effect on audit report lag.

Key words: Presenting a Pattern, Measures of Audit Report, Company Characteristics, Audit Report Lag

